

MATERIŁY
**XIII MIĘDZYNARODOWEJ NAUKOWI-
PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI**

PERSPEKTYWICZNE OPRACOWANIA
SĄ NAUKĄ I TECHNIKAMI - 2017

07 -15 listopada 2017 roku

Volume 2

Przemysł
Nauka i studia
2017

Adres wydawcy i redakcji:
37-700 Przemyśl ,
ul. Łukasińskiego 7

Materialy XIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji
„Perspektywiczne opracowania są nauką i technikami - 2017» , Volume 2
Przemyśl: Nauka i studia 104 s.

Zespół redakcyjny:
dr hab. Jerzy Ciborowski (redaktor prowadzący),
mgr inż. Dorota
Michałowska, mgr inż. Elżbieta Zawadzki,
Andrzej Smoluk, Mieczysław
Luty, mgr inż. Andrzej Leśniak,
Katarzyna Szuszkiewicz.

**Materialy XIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji ,
«Perspektywiczne opracowania są nauką i technikami - 2017» ,
07 -15 listopada 2017 roku .**

e-mail: praha@rusnauka.com

Cena 54,90 zł (w tym VAT 23%)

ISBN 978-966-8736-05-6

© Kolektyw autorów , 2017

© Nauka i studia, 2017

EKONOMICZNE NAUKI

Finansowe stosunki

Э.ғ.к Джрауова К.С

Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті, Қазақстан

КОРПОРАТИВТІК САЛЫҚТЫҚ БАҚЫЛАУ

Корпоративтік салықтық бақылау кәсіпорында сенімді салық есебін ұйымдастыруға, салықтардың дұрыс есептелуін бақылауға, сондай ақ салық органдарының тексеруіне дейінгі салықтық қателіктерді анықтау және жоюға бағытталған салық менеджері мен оның басшылығымен ұйым қызметкерлер тобының жүйелі, сындарлы қызметі болып табылады.

Салықтық бақылауды ұйымдық аспектіде былайша топтастыруға болады:

- ішкі аудит (ішкі салықтық бақылау)- кәсіпорынның бухгалтерлік және қаржылық қызметкерлер деңгейінде жүргізілетін алғашқы бақылау. Бақылаудың бұл түрі салық салу есебінің шынайылығын, салықтық есеп пен есептеулердің сапасын, сонымен қатар салықтық төлемдердің уақытылы және толық бюджетке түсуіне бағытталады.

- сыртқы аудит. Бұл түсінікті түрліше сипаттайды: «мамандандырылған фирмалар немесе аудиторлар тарапынан мемлекеттік емес салықтық бақылау» және «тиісті функциялар жүктелген салық органдарының мемлекеттік салықтық бақылауы».

Кәсіпорындағы салықтық бақылаудың негізгі мақсаты басқару процесін жүзеге асыру үшін шаруашылық субъектінің қызметі туралы басқарушылық персоналды уақытылы хабардар ету болып табылады. Ал негізгі міндеті кәсіпорынға салық міндеттемелерін орындауда салықтық қателіктерді барынша азайту саналады. Ішкі салықтық бақылау келесі міндеттерді орындау керек:

бақыланатын объектілерді бақылау, жоспардың сәйкесті мәндерін қадағалау;

салық пен салық салу саласында есепке алу және талдау;
жеткен жағдайдың жоспарланған нәтижелермен салыстыру;
салық органдарының сырттай тексерулер жүргізуінің тәуекелдерін бағалау;

салық құқығын бұзушылықтарды болдырмау және алдын алу шараларын жүзеге асыру, салықтық қателіктерді жою;

кінәлілерді анықтау және оларды жауапкершілікке тарту;

кәсіпорында салықтық бақылауды ақпараттық-әдістемелік қамтамасыз етуді жетілдіру.

Корпоративтік салықтық бақылаудың ерекшелігі ол өзіне ғана тән ерекше принциптерге негізделеді:

- ұйымдардың, экономикалық өзара уағдаласушылардың, мемлекеттің мүдделерін сақтау;

- кәсіпорын және одан тысқары жерлердегі мүдделі және лауазымды тұлғалардың талдауы үшін бақылау нәтижелерінің қол жетімділігі;

- ақша қаражаттар ағымының заңдылығын анықтау үшін ішкі салықтық бақылау бойынша есептің талдамалығы мен мазмұндылығы;

- мәліметтерді электрондық өңдеу үшін қорытындылардың қарапайымдылығы мен қол жетімділігі.

Корпоративтік салықтық бақылау әдістеріне мыналар жатады:

салық жоспарының орындалуының мониторингі;

тиімді анықтау және жою үшін салықтық қателіктерді топтастыру;

салықтық есептеулерді ішкі бақылаудың технологияларын пайдалану: барлық басқарушылық салықтық шешімдер нақты белгіленген, тексерілген және жауапты тұлғаларға жүктелген белгілі бір тәртіптер көмегімен қабылданады.

Сонымен ұтымды ұйымдастырылған және кәсіпорынның салық менеджменті жүйесінің басқа функционалдық элементтермен тиімді іс-қимыл жасайтын корпоративтік салықтық бақылау кәсіпорынға келесі артықшылықтар береді:

- жасалған салықтық қателіктер санын төмендетуге, яғни салықтық тексерулер нәтижелері бойынша салынатын айыппұл санкцияларының

мөлшерін азайтуға, кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижелерін және қаржылық жағдайын жақсартуға мүмкіндік береді;

- кәсіпорынға жұмыс істеу үшін тұрақты негіз жасалады;

- кәсіпорын басшылығы мен қызметкерлеріне жақсы психологиялық климат қамтамасыз етеді, қабылданатын басқарушылық салықтық шешімдердерге сенімділік;

- корпоративтік салықтық жоспарлау мен реттеудің сапасы мен нәтижелігін, яғни корпоративтік салық менеджменті жүйесінің жалпы тиімділігін арттыру.

Әдебиеттер тізімі:

1. Галеева Н, Корякина А, Глубокова Н. Налоговый менеджмент: учебное пособие- Издатель:Евразийский открытый институт, 2011
2. Селезнева Н.Н. Налоговый менеджмент: администрирование, планирование, учет: учебное пособие- Издатель: Юнити-Дана, 2015

Э.ғ.к Джрауова К.С

Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті, Қазақстан

КОРПОРАТИВТІК САЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТІ КӘСІПОРЫННЫҢ ҚАРЖЫ МЕНЕДЖМЕНТІ ЖҮЙЕСІНДЕ

Қаржылық менеджмент кәсіпорынның қаржы ресурстарын қалыптастыру, бөлу, пайдаланумен және оның ақша қаражаттары айналымын ұйымдастырумен байланысты басқарушылық шешімдерді жасау және орындаудың әдістері мен принциптерінің жүйесі болып табылады. Ол кәсіпорынды басқарудың жалпы жүйесіне өндірістік менеджмент, персонал менеджменті, инновациялық менеджмент сияқты басқа басқару түрлерімен бірігеді. Корпоративтік салық менеджменті кәсіпорынның қаржы менеджментінің құрамдас бөлігі және болашақта қаржылық басқарудың басты функциясы болуы тиіс, өйткені қазіргі қазақстандық жағдайларда қаржылық басқарудың тиімділігі салықтық ағымдарды басқаруды сауатты ұйымдастыру есебінен жоғарылайды.

Қазіргі түсінікте қаржы менеджменті меншік иелерінің капиталын сақтау және арттыруға бағытталған кәсіпкерлік қызмет нысаны ретінде анықтауға болады. Яғни қазіргі кезеңде оның басты мақсаты кәсіпорын иелерінің әл-ауқатын ағымдағы кезеңде және болашақта оның нарықтық құнын жоғарылату жолымен барынша көбейту.

Жүйелік жайғасымға сәйкес қосалқы жүйелердің жоғары жүйенің басты мақсатынан бөлек басты мақсаттары болмайды. Олар тек бұл мақсатты нақтылайды, түрлі әдістерді қолданады, басқа мерзімдерді және оған жету кезеңдерін белгілейді. Қаржы менеджментінің қосалқы жүйесі ретінде корпоративтік салық менеджментінің негізгі мақсаты меншік иелерінің әл-ауқатын барынша көбейтуді қамтамасыз ету болып табылады.

Пайданы барынша арттыру қаржылық және салықтық басқарудың басты мақсаты болмаса да, пайда табу негізгі мақсатқа жетудің маңызды факторлардың бірі болып табылады. Сондай ақ салықтарды төлегеннен кейінгі пайда. Сондықтан салықтардың басқарушылық шешімдерді қабылдауға әсерін

қарастыру актуалды мәселе саналады. Салық салуды тиімді басқару салықтық төлемдерді азайта отырып, пайданы барынша арттыруға ғана мүмкіндік бермейді, сондай ақ үнемделген салық сомаларын кәсіпорын дамуына инвестициялауды қамтамасыз етеді, бұл оның нарықтық құнын арттыруға және иелердің әл-ауқатын барынша жақсартуға бағытталады, яғни қаржы менеджментінің мақсаттарына сәйкес келеді.

Қаржылық менеджменттің маңызды құрамдас бөлігі ретінде салық менеджментін қарастыру отандық әдебиеттерде тек соңғы жылдары пайда болды. Қаржылық менеджмент туралы фундаменталды зерттеулерде, сондай ақ қазақстандық ғалымдардың бұл саладағы еңбектерінде дәстүрлі түрде салықтық жоспарлау мен салық менеджменті мәселелері қарастырылған жоқ. Бірақ соңғы жылдары отандық экономикалық ғылымда салық салуды басқаруды қаржы менеджменті жүйесінің өзінше қосалқы жүйесі ретінде қарастыру көзқарасы пайда болды, ол Қазақстанда салық ауыртпалығын басқару мәселесінің өзектілігінен туындады.

Қаржы менеджменті кәсіпорынның қаржылық жағдайын басқару жүйесі екенін атап өту маңызды. Қаржы жағдайы- бұл кәсіпорын қызметі процесінде пайда болатын экономикалық қатынастардың барлық элементтерінің өзара қарым-қатынастар нәтижелерін көрсететін кешенді көрсеткіш. Салықтарды басқару өз кезегінде кәсіпорынның ағымдағы жағдайын талдау және оның негізінде басқару шешімдерін қабылдау есебінен болашақта қолайлы салық және қаржы жағдайына жетуге бағытталған. Салық салуды басқару қаржы менеджменті жүйесінің толық құқықты құрамдас бөлігі бола отырып, онда өзгеше орын алады, өйткені салық аспектісі қаржылық қатынастарды басқарудың кез келген саралымында болады.

Кәсіпорынның қаржы менеджменті жүйесінде жасалатын және жүзеге асырылатын басқарушылық шешімдер ең алдымен кәсіпорынның қаржы ресурстарын қалыптастыру, бөлу және пайдаланумен байланысты. Қаржы ресурстары кәсіпорынның иелігіндегі және ағымдағы шығындарды жасауға, ұдайы өндіріс шығындарын жасауға, қаржылық міндеттемелер орындауға, жұмыс істеушілерді экономикалық ынталандыруға арналған ақша қаражаттары болып табылады. Басқарушылық шешімдер инвестициялау бойынша шешімдер мен қаржы ресурстары көздерін (кәсіпорын пассивтері) басқару шешімдері болып бөлінеді. Салықтық төлемдерді төлеу қажеттілігі кәсіпорынның қаржы

ресурстарын шектеу факторларының бірі болып табылады, ал салық менеджменті олардың барлық құралы көздерін: меншікті қаржы ресурстарының ішкі көздерін, меншікті қаржы ресурстарының сыртқы көздерін және заемдық қаражат көздерін басқаруға әсер етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Галеева Н, Корякина А, Глубокова Н. Налоговый менеджмент: учебное пособие- Издатель:Евразийский открытый институт, 2011
2. Селезнева Н.Н. Налоговый менеджмент: администрирование, планирование, учет: учебное пособие- Издатель: Юнити-Дана, 2015

Marketing i management

Ашомко Л.В.,

магістрант спец. 075 "Маркетинг",

к.е.н., доц. Скригун Н.П.

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

РЕКЛАМА ЯК ЗАСІБ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Одне з перших місць у системі маркетингу займає реклама. Часто її виокремлюють як самостійний напрямок. Але світова практика демонструє, що найбільшої ефективності реклама набуває лише у комплексі маркетингу. Наприклад, в області комунікації реклама дає інформацію щодо вибору, сприяє естетизації повсякденного життя та побуту, а також забезпечує потенційному споживачеві свободу і незалежність у прийнятті рішень [3].

Закон України «Про рекламу» визначає: реклама – це спеціальна інформація про осіб чи продукцію, яка розповсюджується в будь-якій формі та в будь-який спосіб з метою прямого або опосередкованого одержання прибутку [1]. На нашу думку, метою рекламного повідомлення є привертання уваги та зацікавленості, а також передача інформації потенційному споживачу та поштовх до певних дій (придбання, використання, порада знайомим тощо).

Реклама представляє собою форму неособистої платної комунікації з покупцями за допомогою наступних засобів інформації: друковані видання, [телебачення](#), радіо і [поштова розсилка](#) [2].

Дослідження показали, що основним завданням товару є пошук свого споживача. Тому рекламне звернення повинно повідомляти те, що буде важливим і цікавим для потенційного споживача, наголошувати на ексклюзивності й тих особливостях, які відсутні в інших товарах. При цьому звернення повинно бути правдивим і виголошеним доступно, вчасно, щоб увага була повернута до рекламованого товару (послуги) і покупець придбав саме його. У рекламних зверненнях важливо все: атмосфера, докази, факти, образ, емоції. Усе це визначається основною рекламно-комерційною тематикою.

Вважаємо, що масова комунікація є середовищем для рекламної діяльності. Важливою особливістю працівників сфери реклами (на відміну від працівників мас-медіа) є чітко визначені цілі рекламних кампаній, зокрема – забезпечення потенційних покупців рекламованим товаром чи послугою. Масова комунікація у рекламній діяльності є обов'язковим компонентом, адже завдяки їй виконується основне завдання – залучити максимальну кількість покупців до рекламованої продукції. На відміну від мас-медійних комунікацій, рекламна комунікація потребує поглибленого вивчення психології людей, їхніх потреб із метою забезпечення ефективного впливу реклами на людей.

Дослідження показали, що в цілому схема рекламної комунікації нічим не відрізняється від схем інших засобів маркетингових комунікацій. Всі основні характеристики елементів – від кодування до зворотного зв'язку – визначаються параметрами обігу цільової аудиторії.

Головна роль у рекламній комунікації виділяється одержувачу (адресату). Основним інструментом і носієм інформації й емоційного впливу на цільову аудиторію є звернення (повідомлення). Відправником (адресантом, джерелом комунікації) виступає сторона, від імені якої надсилається рекламне звернення адресату. Досягнення сигналу, що посилається, до потенційного покупця визначається як рекламний контакт. Важливим чинником є формування оптимального каналу.

При формуванні обігу використовуються як вербальної (словесні, текстові), так і невербальної комунікації. Під кодуванням в рекламній комунікації розуміють процес представлення ідеї, яка передається адресатові, у вигляді текстів, символів і образів [4, с. 124].

К. Мозер виділяв такі види реклами: реклама продукту; реклама фірми; реклама одного підприємства і групи підприємств; індивідуальна і змішана реклама; пряма та непряма реклама; реклама перед продажами і після них.

Найбільшою є частка реклами, що передуює продажу, тобто відбувається перед очікуваним продажем. Але також існує думка, що важливою є реклама і після продажу. Адже саме вона володіє особливою функцією – посилення вірності марки та отримання постійних покупців.

Реклама є особливою формою комунікації, адже вона реалізує такі загальні завдання: інформування про події та суспільне життя; розвиток

контактів між людьми; управління процесом спілкування. Крім цього, реклама вирішує і свої завдання: створює задані образи, переконуючи при цьому споживачів у необхідності та можливості придбати товар; формує бажання купити товар, який рекламується.

Отже, суспільство розвиває і інтенсифікує рекламну діяльність, а рекламні технології дають стимул для його соціально-економічного розвитку. Це свого роду процес, який є взаємовигідним і залишає у виграші обидві сторони.

Література:

1. Закон України «Про рекламу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>
2. Блог про рекламу та маркетинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.advblog.net/>
3. Зірка В. В. Мовна парадигма маніпулятивної гри в рекламі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: gendocs.ru/v32949/зiрка_вiра_василiвна_мовна_парадигма_манiпулятивної_гри_в_рекламі?Page=20
4. Мілан Д. М. Реклама на радио, TV и в Интернете: учеб. пособие / Мілан Д. Миск; пер. с англ. Е. А. Лозовика. – 3-е изд. – М.: Мир, 2014. – 366 с.

Д.е.н., професор Тараненко І.В., аспірант Кулеба О.О.

Університет імені Альфреда Нобеля

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ

Конкуренція як явище має давню історію та до кінця XVIII ст. конкуренція не була предметом дослідження економічних наук.

Але з розвитком ринкової економіки поняття конкуренції набуває рушійної сили в процесі еволюції взаємовідносин суб'єктів, що функціонують в певному господарському середовищі. Першим, хто заговорив про конкуренцію як про силу, яка здатна встановити та регулювати рівновагу на ринку, був А. Сміт.

А. Сміт трактував конкуренцію як поведінкову категорію, коли індивідуальні продавці і покупці суперничають на ринку за більш вигідні умови продажу та купівлі товарів. Конкуренція – це та сама "невидима рука" ринку, яка координує діяльність його учасників. Найбільший розвиток конкуренція отримує в умовах капіталістичного виробництва. Мета конкуренції – боротьба за отримання більшого прибутку [1].

У сучасній економіці конкурентне середовище стає все більш нестабільним та невизначеним, через це виникають нові форми та інструменти конкуренції, урізноманітнюються підходи до її визначення.

Фатхутдінов Р.А. пропонує розглядати конкуренцію як процес управління суб'єктом своїми конкурентними перевагами для здобуття перемоги або досягнення інших цілей у боротьбі з конкурентами за задоволення об'єктивних або суб'єктивних потреб у рамках законодавства або в природних умовах [2]. Водночас запровадження маркетингового управління в діяльність більшості сучасних підприємств обумовило розуміння конкуренції через змагання за найкращі умови не на ринку в цілому, а в певних ринкових сегментах:

– конкуренція як суперництво щодо входження в найбільш прибуткові та перспективні ринкові сегменти;

– конкуренція як боротьба за місце в сегменті, від якого залежить розмір прибутку.

Тобто в конкуренції перемагає той суб'єкт господарювання (підприємство), який найкращим чином може задовольнити потреби цільового споживача та інших стейкхолдерів в обраних сегментах ринку.

Звідси випливає забезпечення цільового рівня конкурентоспроможності як основне стратегічне завдання підприємства.

Конкурентоспроможність підприємства – це характеристика, яка виражає відмінності від конкурентів за ступенем задоволення потреб клієнтів та ефективністю виробничої діяльності. Більш широко конкурентоспроможність підприємства можна визначити як порівняльну здатність задовольнити потреби стейкхолдерів, тобто зацікавлених в результатах його діяльності суб'єктів. Конкурентоспроможність підприємства характеризує можливості та динаміку його пристосування до умов ринкової конкуренції. Важливо усвідомити, що конкурентоспроможність визначається довгостроковими процесами розвитку.

Щоб створити конкурентоспроможне підприємство, треба не тільки модернізувати виробництво та управління, а й чітко визначити та використовувати у господарській діяльності свої переваги над конкурентами.

Конкурентоспроможність підприємства залежить від низки факторів, які, у свою чергу, є компонентами (складовими) конкурентоспроможності. Їх можна розділити на три групи:

1) техніко-економічні, які включають в себе якість, продажну ціну та витрати на експлуатацію (використання) або споживання продукції чи послуги.

2) комерційні, котрі визначають умови реалізації товарів на конкретному ринку.

3) нормативно-правові (описують вимоги технічної, екологічної та морально-етичної безпеки використання товару на даному ринку, а також патентно-правові вимоги) [3].

Чим вищою є конкурентоспроможність підприємства, тим більший прибуток воно отримає. Кожне підприємство повинно мати за мету досягти високий рівень конкурентоспроможності для довготривалого існування на зайнятому сегменті ринку. Управління конкурентоспроможністю передбачає сукупність заходів щодо систематичного вдосконалення виробів, постійного

пошуку нових каналів його збуту, нових груп покупців, поліпшення сервісу, реклами. Загальна теорія управління конкурентоспроможністю підприємства вивчає систему управління, до якої входять всі об'єкти виробничих відносин, включаючи фізичні об'єкти та продукти розумової діяльності. Конкурентні переваги пов'язані не тільки з товаром. Підприємства змагаються між собою за придбання сировини, матеріалів, обладнання та кредитних ресурсів за нижчою ціною, за вдале розташування своїх підприємств та залучення кваліфікованих фахівців.

Насамперед рішення щодо розробки програми підвищення конкурентоспроможності та її впровадження у діяльність підприємства залежить від керівництва. Головним напрямком таких змін є істотне посилення орієнтації на усіх стейкхолдерів – зовнішніх (споживачів, інвесторів, бізнес-партнерів, постачальників товарів і послуг, ринкових посередників тощо), та внутрішніх: власників, акціонерів та персонал.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Смит, А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит. – М.: Соцэкгиз, 1962. – 333 с.
2. Фатхутдинов, Р.А. Стратегический маркетинг: учебник / Р.А. Фатхутдинов. – М.: ЗАО «Бизнес-школа, Интел-Синтез», 2000. – 640 с.
3. Павлова В.А. Конкурентоспроможність підприємства: управління, оцінка, стратегія: Монографія / В.А. Павлова, О.В. Кузьменко, В.М. Орлова, Г.А. Рижкова. – Д.: Вид-во ДУЕП ім. А. Нобеля, 2011. – 352 с.

к.е.н., доц. Тардаскіна Т.М., студ. Боз Г.В.

Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова, Україна

ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО ІМІДЖУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вступ. Формування позитивного іміджу закладу вищої освіти та його підтримка не тільки впливає на конкурентоспроможність, перспективність, але й свідчить про рівень розвитку освіти у країні, що регулює імідж освіти загалом, та зокрема й вищої. На даний момент йде суперництво між закладами вищої освіти, тому вони вдаються до різних форм конкуренції, серед яких велика частина припадає іміджу.

Метою роботи є визначення та обґрунтування складових корпоративного іміджу закладу вищої освіти.

Основна частина. Проаналізувавши діяльність закладів вищої освіти, ми з'ясували що імідж формується не задля отримання вигоди (прибутку), а для взаємного розуміння та взаємодії освіти й суспільства в цілому. Багатогранність та унікальність цього явища викликали наш інтерес до поняття іміджу закладу вищої освіти.

В період інформаційного розвитку суспільства імідж тісно пов'язує з проблемою якості людського життя, коли якість оточуючих речей визначається не стільки їх технологічними характеристиками, а їх іміджевими складовими, наприклад, репутацією виробника, вдалою рекламою, впізнаваністю бренду і т.і. Позитивний імідж є головним критерієм успішності особистості або перспективного розвитку організації [2].

Досліджуючи наукові публікації ми намагались дати відповідь на питання: що таке імідж, з яких елементів він складається, коли можна говорити про професійний імідж. Аналіз філософської, психологічної, соціальної, педагогічної, політичної літератури дає змогу відповісти на ці питання.

Розглядаючи існуючі версії визначень поняття «імідж», можна зробити висновок, що імідж – це характеристика об'єкта, яка допомагає визначити якість,

значимість, привабливість, економічну ефективність, що належить даному об'єкту.

А його складові та структура допомогли нам розібратися зі складною, неоднозначною, багатогранною формою оцінювання привабливості закладу вищої освіти і як формувати позитивний імідж закладу вищої освіти (рис. 1).

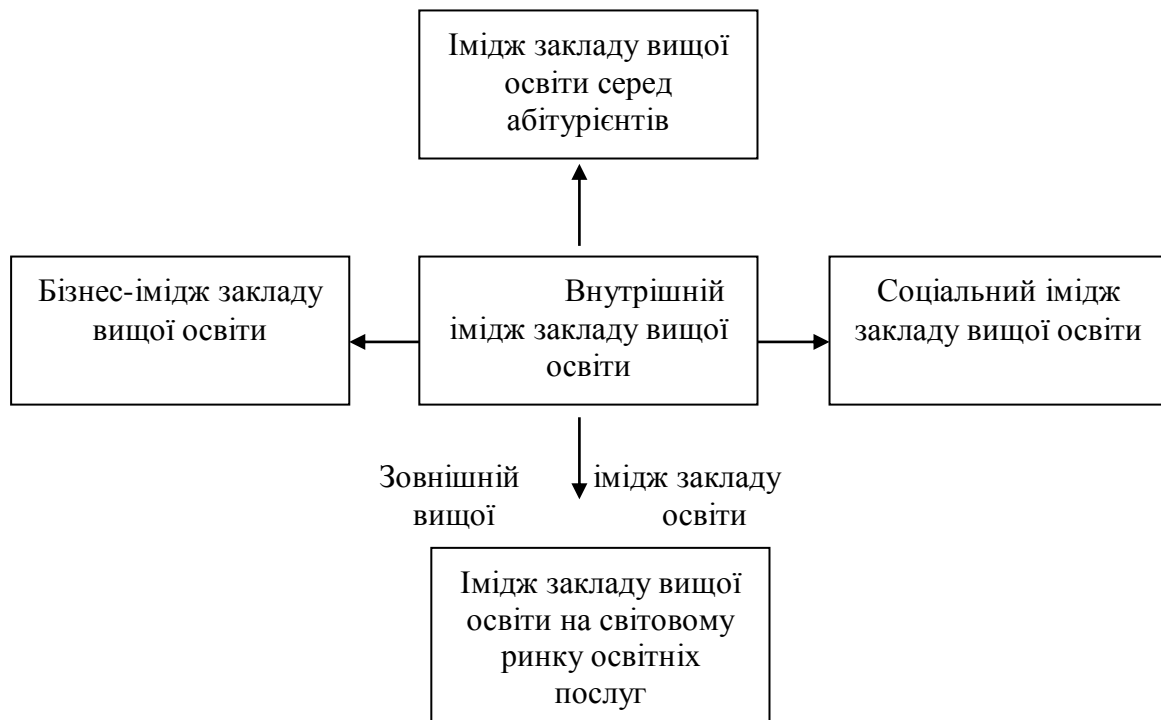

Рис. 1. Структура іміджу закладу вищої освіти

Таким чином, дізнавшись про структуру іміджу закладу вищої освіти, ми розглянули задачі формування іміджу закладу вищої освіти. Задачі формування іміджу, як фактора соціального впливу на громадськість [3]:

- вивчення суспільної думки в межах закладу вищої освіти з метою з'ясування задоволеності закладом вищої освіти викладачами, учнями, батьками;
- розповсюдження новин, пов'язаних з розвитком інноваційних процесів;

розробка інформаційного матеріалу, який повинен бути доступним, зрозумілим, відображати позитивні зміни в житті закладу вищої освіти, демонструвати досягнення закладу вищої освіти, які отримані в процесі змін.

Ми з'ясували, що формування іміджу — це одночасно процес і функція: моделювання та конструювання, побудови, збереження, моніторингу, захисту, корекції, тобто управління. Це комплекс заходів, що сприяє зростанню привабливості закладу вищої освіти з боку споживачів, залучення нових споживачів, посиленню образу унікальності закладу вищої освіти [4].

Процес формування іміджу організації – це складний процес, який потребує максимальної уваги та зусиль. Важливою умовою створення іміджу є чітке розуміння керівника і персоналу організації вагомості створення іміджу.

На нашу думку, процес формування іміджу закладу вищої освіти можна визначити як послідовність взаємопов'язаних етапів, реалізація яких забезпечить позитивне відношення до закладу вищої освіти та його бездоганну репутацію (рис. 2) [3].

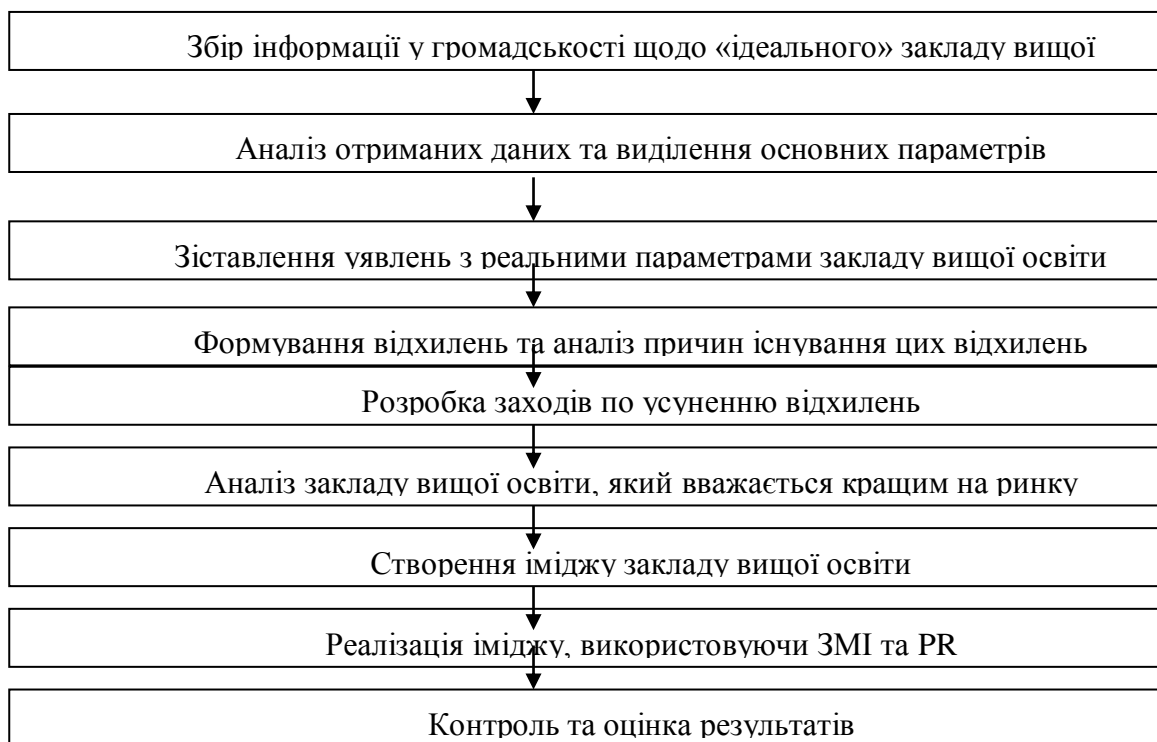

Рис. 2. Основні етапи формування іміджу закладу вищої освіти

У ході дослідження, дійшли висновку, що серед головних факторів, що впливають на формування іміджу закладу вищої освіти, на підставі опитувань різних цільових груп (студентів, працівників освітніх структур, роботодавців, партнерів) виділяємо: історія закладу вищої освіти і досвід роботи в сфері освіти;

популярність у професійних колах і серед громадськості; репутація керівника закладу вищої освіти, професіоналізм керівництва; перспективи професійного розвитку персоналу освітньої установи; затребуваність випускників на ринку праці, рівень їх зарплати, кар'єрне просування; ставлення співробітників організації до навчання; рівень професіоналізму, популярності викладачів, їх вимогливість; думка студентів про організацію навчального процесу, рівень викладання; територіальне місцезнаходження, зовнішнє і внутрішнє оформлення закладу; професіоналізм роботи керівництва зі ЗМІ в просуванні своїх послуг; відкритість та інтегрованість навчального закладу в міжнародний освітньо-науковий простір.

Висновки. У статті розглянуті складові іміджу та основні етапи формування позитивного іміджу закладу вищої освіти в сучасних конкурентних умовах.

Література:

1. Проценко І. І. Імідж вузу як складова системи освіти / І. І. Проценко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – № 9. – С. 391–399.
2. Тягунова Н.М. Методичні засади формування іміджу вищих навчальних закладів / Н.М. Тягунова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 42. – С. 432–435.
3. Євтушенко Г. В. Особливості позиціонування вищого навчального закладу на ринку освітніх послуг / Г.В. Євтушенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – № 7. – С. 102–107.
4. Горбенко Н.В. Особливості формування іміджу сучасного університету / Н.В. Горбенко // Освітологічний дискурс. –2014. – № 1. – С. 36–45.

Елеусизова А.Е.

АО Университет НАРХОЗ, Казахстан

УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ОРГАНИЗАЦИИ

Управление инновационной деятельностью организации, прежде всего, связано с инновационным процессом, инновационными технологиями и внедряемыми новшествами, применяемыми на предприятии. В последнее время все чаще наблюдается тенденция к развитию организаций на основе внедрения и применения инновационных подходов, как в системе управления, так и в процессе ежедневной деятельности организации. Данная тенденция диктуется изменившимися потребностями рынка, покупательской способностью, а также экономической ситуацией на рынке в мировом масштабе, в рамках страны и региона. Эффективность управления предприятием определена увеличением производительности за счет качественного и своевременного применения инновационных технологий и механизмов по производству и реализации нового продукта. Экономический рост производства есть признак адаптации инновационных процессов в управлении организацией и расширение сбыта за счет увеличения производства инновационных продуктов и реализации их на новых рынках сбыта. Форсированность инновационных технологий применяемых на предприятии, как на отечественном, так и на зарубежном рынках подразумевает риск от неточности расчета перспектив внедряемого инновационного подхода. Существует риск от неоднозначности перспектив внедрения инновационного проекта в виде отзывов и обратной связи от потребителей.

Процесс управления инновационной деятельностью организации наиболее подробно можно проанализировать, рассматривая этапы разработки и внедрения инновационного продукта на рынок. К примеру, рассмотрим рынок ТПС (товаров повседневного спроса) или иначе товары сегмента FMCG (fast moving consumer goods) – это товары народного потребления, имеющие короткий жизненный цикл, иными словами товары быстрого использования. На ежедневной основе происходит выброс огромного ассортимента инновационных

товаров адаптированных под нужды потребителей разного ценового, потребительского сегментов. Мы наблюдаем как производители в конкурентной борьбе за долю рынка и лидерские позиции в отрасли, за занимаемую нишу на рынке показывают эффективную многообразную систему управления инновационной деятельностью организацией. Конкурентная борьба включает применение всевозможных маркетинговых стратегий от анализа потребностей отдельного покупателя до ввода новых инновационных продуктов. В процессе внедрения инновационного проекта, продукта, услуги либо технологии применяются метод исследования, аналитики, разработки и внедрения всевозможных маркетинговых активностей: от проведения промо акций в розничных и оптовых магазинах до проведения различных флэш мобов в точках продаж. Популярна практика проведения дегустаций в выделенных местах рекламы. Применение способов наружной рекламы, средства массовой информации, либо использование приемов ивент технологий. Эффективность управления инновационной деятельностью организации подразумевает проведение маркетинговых, финансовых, кадровых, логистических, бухгалтерских расчетов, учета и анализа внутренней и внешней политики в процессе управления предприятием. В совокупности управления инновационной деятельностью есть не только документационный процесс управления проектом по внедрению новаторского продукта, а также это есть ряд мероприятий, и активных действий по достижению результатов инновационного процесса в краткосрочном или долгосрочном периодах.

В процессе управления инновационной деятельности организации важно отметить следующие особенности:

- Процесс сбора и анализ данных: первичных, вторичных;
- Обработка имеющей информации;
- Сравнение потребительских сегментов рынка;
- Выявление спроса на потребности определенного вида продукта;
- Апробация на рынке;
- Создание инновационного продукта, идеи, услуги;
- Внедрение на рынок инновационного проекта.

Однако, следует отметить, что внедрение инновационного продукта, услуги или проекта не всегда подразумевает ликвидацию старого, действующего

продукта либо услуги. Существует множество примеров, как, к примеру, многим известно в маркетинге понятие ребрендинга – комплекса мероприятий по изменению логотипа, оформления составляющих продукта либо услуги применяется в инновационном процессе. Иными словами, в инновационной системе управления проектом возможна некая модификация, видоизменение либо смена позиционирования, но никак не уход или ликвидацию самого продукта. К примеру, на рынке FMCG, часто наблюдается обновление продуктовой линейки (это может быть как рынок молочной, сокодержательной, кондитерской продукции). Примеры по обновлению продуктовой линейки, к примеру, следующие: на рынке присутствует напиток в тетра-упаковке – продукт предназначен для определенного сегмента потребителей, данный продукт производят в ПЭТ упаковке, но уже для иной категории потребителей. Получается что состав продукта один и тот же, но внешняя модификация иная. В данном случае мы видим тенденцию к модификации и обновлению внешней упаковки продукта. Ситуация может быть иной: на рынке в определенном сегменте (к примеру в среднеценовом присутствуют напитки в единичных тетра-упаковках, но с разными вкусовыми направленностями). В данном случае мы наблюдаем тенденцию к применению инновационной политики в рамках вкусовых потребностей. При разработке или модификации имеющейся новации учитывается факт его обновления по сравнению с предыдущими либо аналогичными продуктами – заменителями.

Таким образом, в процессе управления инновационной деятельностью организации в рамках внедрения инновационного продукта, услуги либо проекта учитываются многие факторы на микро и макро уровнях. Учитываются внешние и внутренние факторы развития инновационного продукта, а также возможности самого предприятия. Следует отметить, что на инновационный процесс управления самой организации влияет в большей степени кадровая политика компании. В зависимости от того каков руководитель, какова стратегия и задачи предприятия, будут и соответствующая реакция на применение и обновление, либо опровержение в процессе принятия решения в рамках инновационной политики компании. В целом, управление инновационной деятельностью организации представляет собой трудоемкий процесс требующий материальных, человеческих, финансовых, временных и интеллектуальных затрат, расчет убытков в случае неэффективной модели применения новаторского подхода.

Управление инновационной деятельностью организации это всеобъемлющий процесс, в рамках которого задействованы функции контроля, планирования, мотивации и организации самого процесса управления в процессе нововведения. В рамках организации в инновационном процессе задействованы различные службы: маркетинга, управления персоналом, логистики, учета. Важной особенностью управления инновационной деятельностью является не сам процесс внедрения инновации, а эффективное управление своевременным процессом внедрения инновации. Таким образом, одним из показателей конкурентоспособности, экономической эффективности и финансовой стабильности предприятия является своевременная технология применения инновационного подхода.

Литература:

1. Фатхудинов Р.А. Инновационный менеджмент. – М.: ЗАО «Бизнес-школа Интел-Синтез», 2012. – 452 с.
2. Инновационный менеджмент. – Под ред. Оголевой Л.Н.. – М.: ИНФРА-М, 2011. – 388 с.
3. Инновационный менеджмент: Учебное пособие / И. Т. Балабанов. – СПб.: Питер, 2012. - 458 с.

Д.е.н., професор Тараненко І.В., аспірант Задоя М.В.

Університет імені Альфреда Нобеля

СТАТЕГІЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Туризм – це комплекс послуг, пов'язаних між собою спільною спрямованістю на задоволення фізичних і духовних потреб туристів, таких як відпочинок і дозвілля, відновлення фізичних сил, новий досвід, сприйняття і пізнання тощо [1]. Також існують напрями туризму, що задовольняють специфічні потреби: освітній, лікувальний, шопінг-тури та ін. В сучасних умовах глобалізації надання клієнтам широкого спектру якісних та різноманітних туристичних послуг вимагає інтернаціоналізації діяльності туристичного бізнесу.

Аналіз тенденцій розвитку міжнародного туризму в Україні [2] показав наступне. Політичні події 2014-2015 років, та глибока економічна криза обумовили скорочення виїзного туризму. Станом на першу половину 2016 р. обсяг виїзного туристичного ринку України скоротився на 30-50% порівняно з 2013 роком. В свою чергу, частка середнього класу в Україні, який формує значний обсяг туристів, скоротилася з 20 до 11% [3]. На це вплинула девальвація національної валюти та зростання рівня інфляції. Експерти вважають, що внутрішній туризм з більш конкурентними цінами у цілому виграв від скорочення туризму на зовнішніх напрямках.

Водночас великі туристичні компанії не можуть дозволити собі сконцентруватись виключно на своєму домашньому ринку, наскільки ємним він не був. Туроператори, що працюють на міжнародному ринку, домагаються зниження витрат за рахунок ефекту масштабу і підвищення продажів. Однак стратегія інтернаціоналізації пов'язана з суттєвими ризиками через нестійкість обмінних курсів, нестабільність урядів, посилення терористичних загроз та інші чинники. З урахуванням потенційних вигод і ризиків, туристичні компанії мають зважено й системно підходити до прийняття рішення щодо стратегії інтернаціоналізації.

Серед взаємопов'язаних (комплементарних) видів туристичних послуг особливу роль відіграють готельне господарство, транспортні послуги та діяльність туристичних агенцій. Саме вони приймають основне навантаження у задоволенні людських туристичних потреб. Тому об'єднання компаній різної національної приналежності, що надають такі послуги, є основним показником глобалізації в туризмі. Наприклад, авіакомпанії можуть об'єднуватися з туроператорами і готельними мережами. Така стратегія міжнародної інтеграції шляхом об'єднання через злиття є найпопулярнішим методом для покращення становища гравців на глобальному ринку послуг.

Світові туристичні ринки в умовах глобалізації розвиваються під впливом таких груп факторів: соціальні, економічні, демографічні.

Соціальні фактори є відображенням умов життя й діяльності людини. На розвиток світового туризму впливає збільшення тривалості оплачуваної відпустки і тенденція до поділу відпустки на кілька частин, що дозволяє здійснювати протягом року декілька подорожей. Така тенденція отримала поширення також в Україні (літній відпочинок, Різдвяні канікули, свята на початку травня місяця).

До демографічних факторів відносять зміни чисельності та структури населення, а також процеси урбанізації, що впливають на туристичні потреби. Чисельність населення в Україні стрімко скорочується під впливом факторів політичного характеру (анексія Криму та військово-політичний конфлікт на сході), високої захворюваності та смертності внаслідок несприятливої екологічної ситуації, активної міграції поза межі країни.

До економічних факторів належить динаміка доходів населення та інфляція. За даними Міністерства фінансів України, у 2014-2016 рр. індекс споживчих цін (індекс інфляції) становив відповідно 124,9, 143,3 та 112,4. За попередніми оцінками Мінфіну показник у 2017 р. складе 110,2 [4]. Водночас відбулося падіння купівельної спроможності населення – індекс реальної заробітної плати в 2014-2015 рр. становив відповідно 85,5 та 90,1. У 2017 р. очікується незначне зростання до 101,4 [5].

Розвиток міжнародного туризму має свої переваги і недоліки. До переваг відносять: збільшення притоку іноземної валюти до країни; зростання валового національного продукту; створення робочих місць; створення структур відпочинку; залучення капіталу, в тому числі іноземного. Недоліками розвитку

міжнародного туризму є: збільшення цін на місцевому ринку товарів і послуг, цін на земельні ресурси, нерухомість; відтік коштів за кордон (при імпорті туристичних послуг).

Втім в умовах глобалізації інтернаціоналізація туристичного бізнесу набуває безальтернативного характеру. Для туристичного бізнесу України інтернаціоналізація вимагає широкої інтеграції вітчизняних туристичних компаній з зарубіжними партнерами, що надають транспортні, готельні, екскурсійні та інші послуги.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шкарлет С.М. Тенденції та перспективи розвитку туристичної галузі України у складі національної та світової економіки / С.М. Шкарлет, О.М. Кальченко // Актуальні проблеми економіки. - 2009.- №10. - С. 36-43.
2. Тараненко І.В. Сегментування ринку туристичних послуг та визначення цільових сегментів [Електронний ресурс] / І.В. Тараненко, Л.Д. Гармідер, І.В. Колечкін // Ефективна економіка. – 2016. – №7. – Режим доступу: <http://www.nauka.com.ua>
3. Туризм и Украина. Несостоявшийся расцвет. – РІА Новини України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rian.com.ua/analytics/20150719/370807036.html>
4. Финансовый портал Минфин: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>
5. Финансовый портал Минфин: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/real/>

Gospodarka przedsiębiorstwa

Крижановський В.І.,

аспірант Київського національного університету будівництва і архітектури

АДАПТОГЕННИЙ МОНІТОРИНГ ПІДПРИЄМСТВА-ВИКОНАВЦЯ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛІНГУ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОЕКТУ

Контролінг повинен бути спрямований на забезпечення основних показників ефективності на всіх етапах управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання, а його мета – виявити можливі відхилення контрольованих показників, з'ясувати причини цих відхилень і розробити заходи щодо їх оперативного усунення. Контролінг (контроль) – процес забезпечення досягнення організаційною системою своїх цілей. Процес контролю складається зі встановлення стандартів, виміру фактичних досягнутих результатів і проведення коригувань в тому випадку, якщо досягнуті результати істотно відрізняються від стандартів.

Адаптогенний моніторинг підприємства-виконавця в системі загального економічного контролінгу будівельного проекту – це синтетична дисципліна, яка розвивається на основі даних маркетингу, менеджменту, планування, обліку, аналізу та контролю. Однак прийнято вважати, що англійський термін «controlling» найповніше відображає сутність цієї концепції, включаючи принципи управління, які синтезують в собі управлінський облік, планування, контроль і аналітичну роботу. Зараз контролінг розширює свої кордони і стає філософією мислення керівництва підприємства, орієнтованого на активний тип управління, системою раціоналізації досягнення цілей на підприємстві.

Основними передумовами виникнення контролінгу як концепції ефективного управління є такі:

- 1) ускладнення систем управління підприємством, підвищення вимог до достовірності й точності внутрішньої та зовнішньої інформації;
- 2) складність та динамічність економічного середовища, зростання рівня конкуренції на ринку товарів, робіт та послуг;

- 3) активний розвиток ринкових форм господарювання, розширення господарських взаємозв'язків;
- 4) інтеграція в світове співтовариство;
- 5) необхідність переходу від констатуючого контролю до його активних форм.

З врахуванням особливостей економічного змісту середовища впровадження інвестиційно-будівельного проекту (ІБП) та сутності управління інвестиційними процесами впродовж життєвого циклу було запропоновано наступну модель операційної системи ІБП в складі складових підсистем, класифікованих наступним чином:

сформувати нову модель операційної системи функціонування ІБП як мобільного організації з оновленою класифікацією підсистем та новою дистрибуцією завдань всередині підсистем;

запропонувати складові «конструктиву» операційної системи управління (ОСУ) мобільного підприємства, що створюється для успішного адміністрування ІБП;

запропонувати успішні для вітчизняних реалій варіанти інтеграції фрагментів *ОСУ в єдину інтегровану, тимчасову структуру* у форматі спеціально створеного тимчасового (на час реалізації проекту) мобільного підприємства;

запропонувати інноваційний за змістом та легко формалізуємий *алгоритм порівняльної оцінки варіантів ОСУ*, один з яких має бути рекомендований до впровадження в передбачуваних умовах зовнішнього оточення та внутрішнього середовища ІБП.

Бондарчук Н.В.

аспірант кафедри економічної теорії

Київський національний університет будівництва і архітектури

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ПІДГОТОВКИ БУДІВНИЦТВА НА ПЕРЕДІНВЕСТИЦІЙНІЙ ФАЗІ ПРОЕКТУ

Життєвий цикл проекту – це період часу від задуму проекту до його закінчення, який може характеризуватися моментом здійснення перших витрат за проектом (поява проекту) й отриманням останньої вигоди (ліквідація проекту). Життєвий цикл проекту є концепцією, що розглядає проект як послідовність фаз, подій та етапів, кожна з яких має свою назву та часові межі. Як правило проектний цикл поділяють на три фази: передінвестиційну, інвестиційну та експлуатаційну, які, у свою чергу, розгалужуються на стадії.

Передінвестиційна фаза включає такі стадії: преідентифікація; ідентифікація; підготовка; розробка та експертиза; детальне проектування.

Інвестиційна фаза охоплює роботи, які можна об'єднати у такі стадії: підготовка і проведення тендерів; інженерно-технічне проектування; будівництво; виробничий маркетинг; навчання персоналу.

Основними стадіями *експлуатаційної фази* є: здавання в експлуатацію (є граничною між інвестиційною та експлуатаційною фазами, тому може перебувати і в одній, і в іншій); виробнича експлуатація; заміна та оновлення; розширення та інновації; заключна оцінка проекту.

Передінвестиційна фаза проекту (преідентифікація) – стадія визначення інвестиційних можливостей, як правило, пов'язана з отриманням інформації потенційними інвесторами про інвестиційні можливості, які виникають на різних рівнях, – від сектора економіки до підприємства.

Дослідження можна проводити у трьох напрямках:

1. Дослідження регіонів (виявлення можливостей у певному регіоні).

2. Виробничі дослідження (виявлення можливостей певного сегменту ринку будівельних робіт).

3. Дослідження природних ресурсів або промислової продукції будівельних матеріалів (виявлення можливостей, що ґрунтуються на використанні згаданого).

Мета здійснення таких досліджень – швидко і без значних витрат оцінити найважливіші моменти інвестиційних можливостей.

На стадії ідентифікації провадиться вибір цілей проекту, визначаються завдання, які забезпечують виконання найважливіших планів. На цій стадії складається перелік усіх можливих ідей, здатних забезпечити виконання цілей економічного розвитку. Оскільки загальною метою будь-якого проекту є отримання додаткових вигід, відбір проектів здійснюється шляхом зіставлення можливих результатів від реалізації різних проектів.

Під час відбору ідей проекту аналітики стикаються, з одного боку, з необхідністю скорочення кількості ідей, що розглядаються, та, з іншого боку, з потребою детального підходу до відібраних ідей для ретельнішого вивчення цих варіантів і відбору найпривабливішого. Відповідальність, покладена на аналітика в процесі вибору проекту, потребує переконливої мотивації вибору або відхилення будь-якого варіанта проекту.

Під час відбору ідей проектів кількість варіантів, які заслуговують детального вивчення, скорочується до двох-трьох, що дає змогу швидко й без великих затрат оцінити найважливіші моменти інвестиційних можливостей проекту на макро- і мікрорівнях.

Макроекономічний аналіз провадиться, як правило, за трьома напрямками: ресурсним, за яким можна оцінити можливості, пов'язані з використанням ресурсів або продукції; галузевим, спрямованим на визначення потенціалу певного сектора економіки; регіональним, який дає оцінку можливостей певного регіону країни, його потенціалу, привабливості для конкретної проектної ідеї. Метою проведення макроаналізу є розробка інвестиційної пропозиції та збір інформації для потенційних інвесторів. На цій стадії, крім макроаналізу, необхідно провести мікроаналіз, метою якого є діагностика окремих суб'єктів, які мають потенціал та є

інвестиційно-привабливими, що дасть змогу сформулювати попередні цілі окремих інвестиційних пропозицій.

Стадія підготовки проекту проходить два етапи: попереднє оцінювання та додаткові дослідження. Ідея проекту має бути детально розроблена на стадії ретельного дослідження. Тобто перед тим, як вкласти великі кошти в детальну розробку проекту, треба оцінити його ідею за допомогою попереднього аналізу, в результаті якого формуються основні положення:

- розглядаються всі можливі альтернативи проекту;
- проект може бути спрямований на детальну розробку;
- всі аспекти проекту мають важливе значення з погляду його здійснюваності, та є потреба глибокого вивчення за допомогою функціональних досліджень;
- ідея проекту на підставі наявної інформації може бути визначена як нежиттєздатна чи недостатньо приваблива;
- екологічна ситуація на ділянці запланованого будівництва і потенційний вплив на неї передбаченого виробничого процесу відповідають національним стандартам.

Мета підготовки проекту – ранжування і відбір варіантів проекту, які потрібно передати для детальної розробки та його становлення. Це може відбуватися, якщо: визначено основні та альтернативні варіанти проекту, ідентифіковані цільові орієнтири організаційно-економічної та фінансової підготовки будівництва. На цій стадії здійснюються основні проектно-конструкторські роботи, які включають ретельне компонування будівельних об'єктів, обладнання і виробничих процесів, а також потоків матеріалів і зв'язків між різними етапами виробництва. Ця стадія включає: будівельне планування (запуск і налагодження); календарне планування будівельних робіт; календарний план фінансування; підготовку будівельної документації.

Склад і зміст проектно-кошторисної документації на будівництво споруд розробляється відповідно до державних стандартів та уточнюється замовниками й проектувальниками.

Крючко Л.С.

к.е.н., доцент Дніпропетровського державного аграрного університету

Сергієнко А.М.

Студентки групи ФК-1-14 Дніпропетровського державного аграрного університету

КООПЕРАЦІЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ

Кооперація — це форма організації економічної діяльності людей і організацій для спільного досягнення загальних цілей або задоволення потреб. Використовується також для позначення характеру економічних та політичних взаємин.

Кооперація є системою, що складається з кооперативів та їх об'єднань, мета якої — сприяння членам кооперації у сфері виробництва, торгівлі і фінансів.

Кооперація розглядається, як третій сектор економіки, разом із приватним (індивідуальним) і державним (централізованим) секторами економіки (народного господарства).

Кооперація об'єднує в собі економічну діяльність і суспільний рух. В основі діяльності кооперації лежать кооперативні принципи, прийняті Міжнародним Кооперативним Альянсом. [1]

Перше кооперативне українське товариство було створене в 1866 році в Харкові. Успіхи кооперації пояснювалися тим, що серед засновників і популяризаторів кооперативної ідеї були імена найавторитетніших на той час провідників української громади, такі як В.Антонович, М.Драгоманов, С.Подолінський, С.Качала, Д.Танячкєвич, М.Баллін, М.Левитський.

Формування наукової концепції розвитку сільськогосподарської кооперації залежить від нагромадженого багатовікового досвіду і теоретичної спадщини. Значний вклад у розвиток кооперативної ідеї внесли відомі теоретики кооперативного руху і вчені економісти-аграрники такі як О.Чаянов, М.Туган-Барановський, Н.Кондратьєв.

В наш час - В.Зіновчук, Л.Молдаван, Г.Черевко, В.Апопій, С.Алупко, В.Пантелеймоненко, В. Гончаренко та ін. Проте вони жили, вели наукові

дослідження і творили не лише в різні епохи, а й відрізнялися своїми поглядами на суть і підходами до розвитку кооперації (проф. Горкіна Л. П. заперечує неприбуткову природу кооперативу).

Характерною ознакою світового розвитку кооперації є те, що в одній окремо взятій країні він відбувся відповідно до певної історичної ситуації, і водночас, її поступ характеризувався сталістю кооперативних принципів, майже однакових для всіх країн. [2]

Економічна природа кооперації знайома всім. У Міжнародних кооперативних принципах відображені загальнолюдські цінності - свобода, демократія, взаємодопомога, соціальна справедливість, економічна відповідальність, освіта та ін.

Традиційно у світі існує три основних види кооперативів: 1) споживчі, 2) кредитні та 3) сільськогосподарські. Останні поділяються на виробничі та обслуговуючі.

У відповідності до Закону України "Про сільськогосподарську кооперацію" в аграрному секторі економіки функціонують виробничі і обслуговуючі кооперативи.

Загалом процес становлення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні можна розділити на три етапи. Сьогодні у розрізі новітньої обслуговуючої сільськогосподарської кооперації третій етап становлення. Перший етап розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів припадає на 1993-1995 рр., перший сільськогосподарський обслуговуючий кооператив був створений у грудні 1993 р. Перший спад у розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів відбувся у 1996-97 рр. У 1998-2001 рр. розпочинається другий етап або друга хвиля розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. Цьому сприяло прийняття Закону України "Про сільськогосподарську кооперацію", де було призначено законодавче забезпечення розвитку сільськогосподарських кооперативів. Також другий етап був підкріплений реформуванням аграрного сектору, який почався у 1999 р. після виходу Указу Президента України № 1529/99 "Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки".

Із 2001 р. починається помітний спад у розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. У 2009 р. за ініціативи прем'єр-міністра України була

прийнята "Державна цільова програма розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів до 2015 року", що стало серйозним поштовхом для третього етапу розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні. [3]

Однак попри всі намагання держави стимулювати розвиток обслуговуючої кооперації, основними чинниками, які цьому перешкоджають на протязі багатьох років залишається законодавча неврегульованість питання неприбуткової діяльності та системи оподаткування.

Література:

1. Українська кооперація. Історичні та соціально-економічні аспекти : Зб. ст. Т. 2 / ред.: С. Д. Гелей; УКООПСПЛКА, Львів. комерц. акад. - Л., 2015 . - 224 с.
2. Українські кооператори (історичні нариси). Кн. 1 / ред.: С. Гелей; Укоопспілка. - Л. : Коопосвіта, 2015. - 454 с.
3. Основи кооперації: Навч. посіб. / С. Г. Бабенко, С. Д. Гелей, Я. А. Гончарук, Р. Я. Пастушенко. - К.: Знання, 2014. - 470 с.

Gospodarka rolna

Жумабаев А.К.

Университет Нархоз, Республика Казахстан

КОНЦЕПЦИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕГРИРОВАННЫХ КОРПОРАТИВНЫХ СТРУКТУР В АПК КАЗАХСТАНА

Введение

Одним из фундаментальных достижений науки конца XX в. стало установление принципиальной ограниченности возможностей прогнозирования. В современных условиях моделирование, основанное на анализе временных рядов экономических показателей прошлых периодов, более не имеет прогностической силы. Для информационно-аналитического обеспечения оценки рисков и выработки оптимальных управленческих решений в социально-экономических системах (отраслевых и региональных рынках, кластерах, корпоративных структурах и т.п.) приходится использовать куда более сложный математический аппарат - всё чаще используются методы мультиагентного моделирования, разработка моделей мультиагентных систем (далее МАС).

В последние годы одним из наиболее востребованных направлений исследования в области МАС становится совершенствование информационно-аналитического обеспечения интеграции малого бизнеса в производственно-сбытовые цепочки перерабатывающих предприятий агропромышленного комплекса (далее АПК).

1. Продукты питания – особый товар. Как писал Ф. Бродель, на протяжении всей истории человечества вплоть до XIX века, любой неурожай означал смерть сотен тысяч людей.[1] Потеря контроля над поставками продовольствия означает потерю власти - заключительная строка стихотворения Шиллера «Мировая мудрость» (1795) гласит: «Любовь и голод правят миром».

В экономически развитых странах политика государственного регулирования и поддержки производителей продуктов питания продолжается вот уже три четверти века; политика государственного протекционизма

предприятиям этой отрасли существует в большинстве стран мира. США, Китай, ЕС жёстко и бескомпромиссно защищают доступ на свои рынки продовольствия и интересы национальных производителей пищевой продукции. Даже поставляя продовольствие в рамках гуманитарной помощи населению голодающих стран, США и экономически развитые страны ЕС проводят политику протекционизма по отношению к своим сельхозпроизводителям и своей пищевой промышленности. [2] Все федеральные органы власти США по закону обязаны при своих закупках отдавать предпочтение продукции американского производства - соответственно, например, продукты питания для гуманитарной помощи, поставляемой США в Африку должны производиться только в США. Страны ЕС приняли схожую с этим законом директиву «The raw materials initiative»[2]

Другие страны также пытаются отстаивать свои национальные интересы, но в итоге всегда вынуждены соглашаться на некий компромисс. Беднейшие страны получают гуманитарную помощь на условиях частичной утраты национального суверенитета - если их лидеры что-то делают «неправильно», то немедленно сталкиваются с проблемами в сфере поставок продовольствия. Для них вполне реально существует проблема продовольственной безопасности, обусловленная критической зависимостью от поставок продукции предприятий пищевой отрасли развитых стран. Которые, как это было несколько лет назад в Египте, легко могут спровоцировать голодный бунт и свержение вдруг ставшего им неудобным правителя, «всего-навсего» резко увеличив установленную ими цену на муку. В последние годы рост цен на продовольствие, нестабильность мировой финансовой системы, международные и региональные политические кризисы, концентрация продовольственных ресурсов в руках развитых государств привели к глобальным трансформациям на мировом рынке продовольствия, среди которых можно выделить:

-перераспределение потоков продовольствия между развитыми и развивающимися странами;

-переход от «эпохи устойчиво низких цен» к периоду высокой ценовой волатильности;

-сдвиг рынка от модели ограниченного спроса к модели ограниченного предложения.[3]

Главный тренд мирового рынка продовольствия – дальнейшее ужесточение протекционистской политике на грани торговой войны между странами с развитой экономикой. В ежегодном обзоре «Перспективы развития мировой экономики-2017» (World Economic Outlook 2017) в качестве одной из новых глобальных угроз мировой экономики назван поворот к протекционистской экономической политике, которая может привести к торговой войне между странами с развитой экономикой. [3] Во всём мире наблюдается дальнейшее совершенствование методов государственного протекционизма, которые стали угрозами национальной безопасности для большинства стран мира, не обладающих могуществом, достаточным для обеспечения своих национальных интересов в продовольственной сфере

2. В этих условиях большинство предприятий АПК, формально являясь самостоятельными и независимыми субъектами рынка, тем не менее, не являются самодостаточными и инвестиционно-привлекательными, не способны развиваться на принципах самокупаемости и самофинансирования, в полной мере и на равных участвовать в межотраслевой конкуренции .

Конкурентоспособность перерабатывающих предприятий АПК стала критически зависеть от их способности синхронизировать основные бизнес-процессы и модели управления на основе единых информационных каналов со своими поставщиками и клиентами по всей цепи поставок - в этом суть концепции Supply Chain Management .

Практическим воплощением этой концепции стало формирование сетевых структур интеграции (далее ССИ), которое в той или иной форме наблюдается сегодня во всех странах и во всех отраслях – в том числе, в сельском хозяйстве и пищевой промышленности. ССИ - совокупность осуществляющих хозяйственную деятельность экономических агентов, которая, в отличие от корпорации, может не иметь определённого правового статуса и формализованной организационной структуры . Это сложная многоуровневая социально-экономическая система, имеющая распределённую систему управления с неформальным координационным центром (системным интегратором). Основным структурным компонентом ССИ является не дочерняя компания (как у холдинга), а экономический агент, который может иметь самые разные организационные формы и правовой статус. Т. е. ССИ в принципе не имеет организационной структуры; это неформальное бизнес-сообщество,

«агенты которой могут напрямую взаимодействовать с другими организациями, интегрироваться в их структуру или, наоборот, выходить из них в зависимости от ситуации на рынке». Формирование ССИ в принципе невозможно без реально действующей стратегии – это его основная функция, «оправдывающая» сам факт существования ССИ перед предприятиями, вошедшими в её состав. Если они посчитают, что стратегия недостаточно эффективна, то просто выйдут из её состава, найдут себе более эффективный системный интегратор. Особая трудность стратегического планирования для системного интегратора ССИ заключается в том, что система понятий, описывающих бизнес-процессы, совершенно не совпадает с системой понятий, используемых в стратегическом планировании. ССИ описываются с помощью качественно иной, по сравнению с любыми другими формами бизнес организаций, системы терминов: институты, агенты, формальные и неформальные правила, регулирующие их взаимодействие и т.п. Даже базовые термины теории стратегического управления организациями трудно применять без дополнительных оговорок и пояснений - а уж «классическую» методологию стратегического планирования в ССИ вообще невозможно использовать. Основная тенденция развития АПК - создание ССИ, в состав которых входят предприятия всех звеньев производственно-сбытовой цепочки «производство (отрасли растениеводства и животноводства) - переработка (пищевая отрасль) - дистрибуция (оптовая и розничная торговля)». В этих условиях особую актуальность приобретает разработка новых подходов к информационно-аналитическому обеспечению прогнозирования и стратегического планирования формирования ССИ малого бизнеса в производственно-сбытовые цепочки более крупных перерабатывающих предприятий АПК (далее - ССИ МБ АПК).

Приступая к решению этой задачи, мы исходили из того

а) что механизм формирования ССИ МБ АПК следует описывать не как алгоритм развития организационной структуры, а как процесс создания кластера или локального отраслевого рынка, описанного в экономической социологии на основе идей конкуренции как социально укоренённого процесса ;

б) что информационно-аналитическое обеспечение формирования ССИ МБ АПК может быть реализовано на основе модели мультиагентной системы.

В последние годы МАС широко используется в качестве методологии математического моделирования социально-экономических систем разной

сложности Значительная работа в этом направлении была проделана польскими исследователями – см., например, публикации, посвящённые развитию методов мультиагентного моделирования сложных экономических систем , цепочек поставок , интермодальных перевозок , поведения потребителей , информационных потоков в производственных системах , образовательных решений и др. В основе МАС - понятие агента как программного объекта, способного оценивать окружающую его ситуацию, принимать решения и коммуницировать с себе подобными.

Агенты МАС соблюдают следующие основные правила:

-в зависимости от того, на каком уровне системы взаимодействует агент, он может выполнять как роль центра, так и роль активного элемента (свойство гетерогенности агента),

-принимается, что агенты действуют в обозреваемом детерминистском мире, определяя оптимальную стратегию перехода от одного состояния к другому,

-стратегии агентов определяются воздействием эндогенных и экзогенных факторов

-все агенты - рефлексивные с реактивной тактикой и рациональны в своем поведении (оптимизируют меру полезности своих действий),

-часть агентов обладает свойством гетерогенности,

-структура информированности агента основана на общем знании, которое в общем случае асимметрично,

-при разработке моделей и механизмов совместного принятия решений взаимодействие агентов в системе согласуется с позиций метаагента, обладающего «правом первого хода» и имеющего возможность «назначать» свою стратегию.

Модель поведения агентов МАС ССИ МБ АПК разрабатывается исходя из концепции равновесия Нэша (Nash equilibrium) - так в теории игр называется совокупность стратегий, выбранных участниками игры, в которой ни один из них не может увеличить выигрыш, изменив своё решение в одностороннем порядке, когда другие участники не меняют решения. При этом рассматриваются только бескоалиционные игры (Noncooperative Games) и принимаем гипотезу благожелательности (hypothesis of benevolence) – предположение, что агент из

множества одинаково предпочтительных со своей точки зрения альтернатив выбирает наиболее предпочтительную для мета-агента .

На каждом уровне взаимодействия агентов рассматриваются активные системы ССИ МБ АПК; определяется типология и состав агентов, их предпочтения на всех допустимых множествах состояний. Для каждой подсистемы МАС ССИ МБ АПК проектируются модели и механизмы организационно-экономического взаимодействия, как совокупность формальных и неформальных правил принятия решений агентами в виде зависимостей, ставящих каждому состоянию агента конкретное значение управляющего воздействия.

Выводы

1. По нашему мнению, для практической реализации этой идеи необходимо разработать:

а) базовую модель МАС формирования ССИ МБ АПК, которая решает задачу поиска оптимальных стратегий мета-агента (распределённого центра управления, системного интегратора) по критерию соответствия стратегическим задачам развития национальной экономики для различных вариантов поведения государственных и частных агентов;

б) специфические отраслевые / региональные модели МАС, отражающие особенности формирования различных типов казахстанских ССИ МБ АПК, таких, например, как:

- частные ССИ МБ АПК на конкурентных локальных отраслевых рынках (стратегическая цель – развитие малого бизнеса, формирование кластеров);

- частные / частно-государственные ССИ МБ АПК критически зависящие от государственного заказа / государственного регулирования (стратегическая цель – обеспечение национальной продовольственной безопасности).

2. На основе этих моделей может быть разработана информационная системы поддержки принятия решений в процессе стратегического планирования формирования ССИ МБ АПК. Процесс определения оптимальных стратегий агентов МАС сводится к проектированию моделей состояния ССИ МБ АПК на каждом уровне её функционирования, синтезу механизма согласованного взаимодействия агентов и выбору на этой основе оптимального управленческого решения

Далее выполняется автоматическая локализация информационных агентов на соответствующих порталах с целью объединения участников инновационной деятельности с близкими интересами в виде виртуальных тематических бизнес-площадок.

Подбор / ранжирование потенциальных бизнес-партнеров и формирование структур взаимодействия осуществляется в пределах создаваемых бизнес-площадок автоматически путём межагентного информационного взаимодействия и / или в интерактивном режиме взаимодействия с конечными пользователями информационной системы МАС ССИ МБ АПК

Список источников

1. Braudel F. La dynamique du capitalisme. Flammarion Les Editions Arthaud, Paris, 1985. - 430 p.
2. Загашвили В.С. и др. Зарубежный опыт импортозамещения / Загашвили В.С., Фрумкин Б.Е., Оболенский В.П., Портанский А.П. Мировая экономика и международные отношения . -2016. -№5. – с.5-19.
3. Frank D. Buy American: The Untold Story of Economic Nationalism. Beacon Press. 2000.- 230 p
4. The raw materials initiative : meeting our critical needs for growth and jobs in Europe Communication from the Commission to the European Parliament and the Council - {SEC(2008) 2741} , 04.11.2008. EUR-Lex Access to European Union law <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52008DC0699>
5. The State of Food and Agriculture Climate Change, Agriculture and Food Security Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, 2016. 194 p. <http://www.fao.org/3/a-i6030e.pdf>
6. Мальцева В.А. Новая архитектура мировых сельскохозяйственных рынков: вызовы для многосторонних переговоров в рамках ВТО // Известия Уральского государственного экономического университета. – 2016. -№3(65). – с.126-132.
7. A Shifting Global Economic Landscape. An update of key WEO projections// World Economic Outlook, January 16, 2017 <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2017/update/01/pdf/0117.pdf>

8. Минтусов В.К. Роль продовольственной безопасности в развитии современного мирового рынка продовольствия // Сибирский экономический вестник. – 2016.- №2. –с.22-35.
9. Wieland A., Handfield R.B. The Socially Responsible Supply Chain: An Imperative for Global Corporations. Supply Chain Management Review, 2013. Vol. 17, No. 5.
10. Белый Е.М. Интегрированные структуры в современной экономике: сущность, тенденции развития. Е. М. Белый, Е.В, Рожкова, А.Е. Тюлин
Фундаментальные исследования : электрон. версия журн. – 2013.- №6. - С. 1482-1484.
http://www.rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&article_id=10000974(дата обращения 28.07.2015)
11. Клейнер Б.Г. Эволюция институциональных систем. М.: Наука, 2009. – 240 с.
12. Мизюн В.А. Методология регулятивного управления интегрированными производственными системами на основе интеллектуальных технологий: диссертация ... к.э.н.- Москва, 2015.- 400 с.
13. White H. Markets from Networks: Socioeconomic Models of Production. Princeton: Princeton University Press, 2004. -416 p.
14. Callon M. What Does It Mean to Say That Economics Is Performative? /Centre de Sociologie de l’Innovation Ecole des Mines de Paris, 2006.- 58 p.
15. Радаев, В. В. Современные экономико-социологические концепции рынка. // В кн.: Анализ рынков в современной экономической социологии. /Радаев В. В., Добрякова М. С. (отв. ред.). - М.: ГУ ВШЭ 2007.- 184 с с. 21-60.
16. Радаев В.В. Конкуренция как социально укорененный процесс // В кн.: Конкуренция и конкурентная политика / отв. ред. С.Б. Авдашева. -М.: ГУ-ВШЭ, Экономическая школа, 2008.- 256 с с.59-80.
17. Shoham Y., Leyton-Brown K. Multiagent Systems: Algorithmic, Game-Theoretic and Logical Foundations. Cambridge University Press.2009. 340 p
18. Handbook of Research on Agent-Based Societies: Social and Cultural Interactions / G. Trajkovski and S. G. Collins, editors. - New York: Information Science Reference Hershey, 2009. - 412 p.

19. Salamon T. Design of Agent-Based Models : Developing Computer Simulations for a Better Understanding of Social Processes. Bruckner Publishing. 2011. -220 p.

20. Wawrzyniak A. Modelowanie zachowania agentów w wieloagentowych systemach symulacyjnych stosowanych w zarządzaniu // Zeszyty naukowe uniwersytetu szczecińskiego. Studia informatica, 2015, № 36(863) s. 19-36. DOI:10.18276/si.2015.36-02 URL:https://wneiz.pl/nauka_wneiz/studia_inf/36-2015/si-36-19.pdf

21. Kamiński B. Podejście wieloagentowe do modelowania rynków. Metody i zastosowania. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa, 2012. 287 s.

22. Kawa A. Zastosowanie technologii agentowej w konfigurowaniu łańcucha dostaw. Rozprawa doktorska. Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu. Poznań, 2009. 215 s. URL: http://www.wbc.poznan.pl/Content/120823/Kawa_Arkadiusz-rozprawa_doktorska.pdf

23. Mindur L., Wronka J., Fechner I, Krzyżaniak S., Hajdul M. Kształtowanie

24. Wawrzyniak A. Modelowanie wieloagentowe jako narzędzie do badania zachowania konsumentów. // Polityki Europejskie, Finanse i Marketing, 2015, №14(63). S.134-146. URL: http://www.wne.sggw.pl/czasopisma/pdf/PEFIM_nr_63_2015_s134.pdf

25. Kmiecik A. Integracja rekonfigurowalnych procesów i systemów wytwarzania. Praca doktorska. Krakow, 2014. 159 s.

Ал-Далаиен Рашад Халиф Хаммад

аспирант кафедры

экономики предприятия

Полтавская государственная аграрная академия

СОСТАВЛЯЮЩИЕ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦИАЛА ИСПОЛЬЗУЕМОГО СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

Ресурсный потенциал сельскохозяйственного предприятия состоит из субъективной и объективной составляющих. Они как бы переплетаются между собой, создавая целостную систему ресурсного потенциала хозяйственной жизни и социально-экономического развития на уровне предприятия (рис.1).

Объективную составляющую связывают с материально-вещественной и личной формой потенциала предприятия. Они потребляются и воспроизводятся в той или иной форме в процессе функционирования к ним принадлежит производственный потенциал, инвестиционный, финансовый, инновационный и потенциал воспроизводства. Субъективные составляющие связывают с общественной формой их проявления. Они не потребляются, а выступают как предпосылка, общеэкономический, общехозяйственный социальный фактор рационального использования объективных составляющих. К субъективным составляющим потенциала сельскохозяйственного предприятия следует относить потенциал организационной структуры управления, научно-технический потенциал, маркетинговый, кадровый, управленческий. Предпринимательский, интеллектуальный, инфраструктурный, информационный и логический потенциал.

Субъективная составляющая ресурсного потенциала предприятия определяется интеллектуальными и морально-этическими качествами персонала, опытом, знаниями, традициями. Объектной составляющей ресурсного потенциала являются все виды ресурсов, имеющиеся на предприятии. Смысл ресурсного потенциала предприятия представляют его текущие и перспективные возможности, которые будут определяться

преобразованием ресурсов благодаря сознательной деятельности людей для создания необходимого продукта.

Маркетинговый потенциал представляет потребности и спрос, организацию производства, продажи продукции и направленный на обеспечение потребностей потребителей, использования рынков сбыта. В структуре маркетингового потенциала отдельно выделяют логический потенциал. Он определяется, как возможность перемещать работников предприятия, материалы и произведенную продукцию, ее сохранение и перераспределение по рынкам сбыта. Логистика завязана на инфраструктурный потенциал каналами реализации и приобретения, а также передачей, обработкой, сохранением и трансформацией информации.

Таким образом, маркетинговый потенциал взаимодействует с логистическим, и опосредован с инфраструктурным и информационным потенциалами.

Трудовой потенциал состоит из кадрового управленческого и предпринимательского потенциалов.

Трудовой потенциал включает в себя возможности сознательной деятельности людей производить продукцию. Он характеризуется совокупностью способностей работников к экономической деятельности.

Трудовой потенциал, непосредственно влияет на конечный результат деятельности предприятия. Кроме того, трудовой потенциал как ресурс через квалификацию, опыт, навыки, умения работников влияет на уровень и эффективность использования других ресурсов. Особое значение сельский трудовой потенциал имеет и для социально-экономического развития страны, поскольку именно аграрный сектор экономики обеспечивает население продовольствием и от достаточности и качества которого зависит продовольственная и экономическая безопасность страны [1].

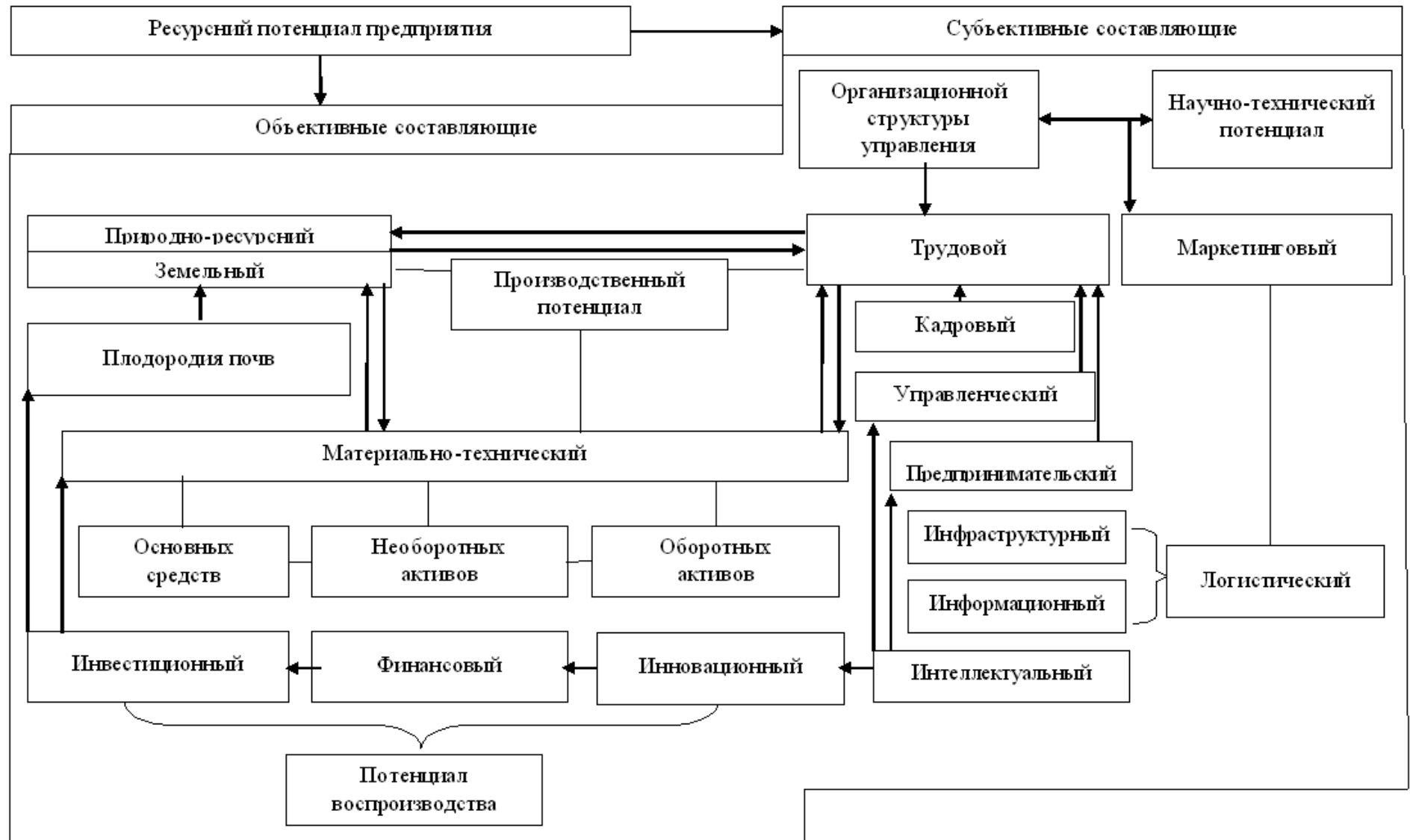

Рис. 1. Составляющие ресурсного потенциала используемого сельскохозяйственным предприятием *Источник: авторская разработка*

Л.Ц. Масловская и А.М. Пивовар считают, что «именно социально-экономическая компонента характеризует качественный состав трудового потенциала с точки зрения социальной позиции человека, размера доходов, уровня жизни, условий труда, а демографическая – количественный. В условиях демографического кризиса все большее значение приобретает компонента здоровья, которая определяет продолжительность жизни, уровень инвалидности, уровень заболеваемости.

Таким образом, здоровье населения напрямую влияет на количественные и качественные показатели эффективности использования трудового потенциала, а сфера здравоохранения играет важную роль в процессе его воспроизведения» [1, с. 11–12.].

А.Н. Свиргун, В. В. Соколовская считают, что «элементами ресурсного потенциала предприятия являются такие виды ресурсов: трудовые, финансовые, материальные, состоящие из основных фондов (средств) и оборотных активов, нематериальные, информационные.

Трудовые ресурсы или персонал предприятия – это совокупность физических лиц, состоящих с предприятием как с юридическим лицом в отношениях, регулируются актами законодательства о трудовой деятельности, и образуют трудовой коллектив работников с определенной структурой в соответствии со структурой производства, формы собственности ее организационного устройства конкретного предприятия.

Трудовой потенциал предприятия характеризуют такие понятия, как кадры, рабочая сила, трудовые ресурсы, человеческие ресурсы, персонал. Они взаимосвязаны, используются как синонимы и необходимы для выделения специфических особенностей трудового потенциала коллективу. Например, рабочая сила – это совокупность физических и умственных способностей человека, которые используются ею для производства материальных благ и услуг. Трудовые ресурсы, как правило, характеризуют потенциальную рабочую силу предприятия как часть трудовых ресурсов страны. Кадры – это основной (штатный, постоянный), как правило, квалифицированный состав работников предприятия. Понятие человеческие ресурсы шире, чем понятие трудовые ресурсы и рабочая сила, поскольку они являются главным ресурсом любого предприятия.

Субъективный потенциал предприятия включает составляющие, каждая из которых реализуется через трудовой потенциал, что непосредственно влияет на конечный результат деятельности предприятия.

Для формирования новых конкурентных преимуществ и обеспечения конкурентоспособности большое и возрастающее значение приобретают интеллектуальные ресурсы предприятия, которые можно использовать наряду с природными, информационными, материальными, энергетическими, временными, трудовыми ресурсами сельскохозяйственных предприятий. Главной особенностью интеллектуальных ресурсов, как отмечает Ю.В. Ковтуненко, является способность к самовозрастанию или капитализации, что делает их уникальными ... Проблема устойчивого развития предприятия связана с формированием интеллектуального капитала. Совокупность ресурсов, формирующих интеллектуальный капитал и используются предприятием в своей хозяйственной деятельности, предоставляют возможность занимать ведущие позиции на рынке новых товаров и услуг [2, с. 51].

Интеллектуальный потенциал имеет чрезвычайно сложную сущность и многовекторность проявления, определяется механизмом его функционирования. К интеллектуальному потенциалу относится продукт умственной, интеллектуальной работы, продукт творческих усилий, а также интеллектуальная собственность. Результаты интеллектуального потенциала рассматриваются с позиции предварительной интеллектуальной собственности, которая во время своего движения приносит большую стоимость за счет дополнительной стоимости.

По мнению Ю.В. Ковтуненко «можно определить интеллектуальные ресурсы предприятия как некую комбинацию, состоящую из: человеческих ресурсов, рыночных активов, инфраструктурных активов, интеллектуальной собственности, организационного знания, причем каждому предприятию присуща своя особая комбинация интеллектуальных ресурсов» [2, с. 52].

Т.М. Гнатьева предлагает целесообразным кроме материальных, нематериальных, трудовых, финансовых потенциалов добавлять в ресурсный потенциал предприятия инновационный, а также методы управления и организации эффективного использования ресурсов предприятия (управленческий потенциал) [3].

Предприятие должно иметь достаточный информационный потенциал, который характеризуется уровнем информационной обеспеченности всех хозяйственных процессов на предприятии, эффективностью сбора, обработки и анализа информационных потоков, наличием прогрессивных информационных технологий. Характеристиками данного подвида есть знания, опыт, данные, патенты, лицензии и другие информационные продукты. При низком уровне информационного потенциала предприятие встает перед проблемой потери конкурентоспособности. Основное назначение информации о внутренних и внешних обстоятельствах заключается в том, чтобы на ее основе решались вопросы об изменениях характера деятельности предприятия, вызванные изменениями во внешних и внутренних моделях.

Список использованной литературы

1. Масловская Л.Ц. Соціально-економічна сутність і структура трудового потенціалу сільськогосподарського підприємства / Л.Ц. Масловська, А.М. Пивовар // Агро світ. – 2013. – № 2. – С. 11-16.
2. Ковтуненко Ю.В. Економічна сутність і класифікація інтелектуальних ресурсів підприємства / Ю.В. Ковтуненко // Агросвіт. – 2013. - № 14. – С. 51–53.
3. Гнатъева Т.М. Проблеми формування інноваційної системи України / Т.М. Гнатъева, І.Ю. Грошова // Інноваційна економіка. – 2012. – № 12. – С. 54-62.

Ekonomiczna teoria

к.е.н., доцент Кононова І.В.

ДВНЗ «Придніпровська академія будівництва і архітектури»

ДРАЙВЕРИ ЯК МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Поняття «драйвер» у загальному сенсі визначається як керуюча програма, що зв'язує інші програми і програмні сервіси з операційною системою і апаратним пристроєм, тобто з чимось більш загальним і більш високо і складно організованим. Виникло це поняття в інформатиці бо саме сукупність різних драйверів формує комп'ютер як складну і багатофункціональну систему[1]. Ми ж розглядаємо драйвери під іншим кутом зору, через призму економіки і управління.

На нашу думку драйвери розвитку - є сукупністю складних механізмів, які акумулюють імпульси до прискорення розвитку соціально-економічної системи та виступають його каталізаторами, певним чином, залучаючи для цього розрізнені ресурси (матеріальні, фінансові, інформаційні, трудові тощо). Драйвери самі по собі не забезпечують розвитку, а тільки частково формують для нього відповідні чинники.

Драйвери можуть мати різну природу, проте їх основна функція полягає у формуванні цілісної системи вертикальних і горизонтальних зв'язків, що уловлюють і поширюють імпульси до розвитку [2].

У даній роботі під драйвером будемо розуміти чинники, що сприяють досягненню певного господарського результату соціально-економічних систем, який характеризується відповідним показником. Однак доцільно припустити, що різні драйвери діють неоднаково, з різною силою і спрямованістю, крім того, в різний спосіб. Так, окремі драйвери можуть діяти рівномірно і постійно, а інші стихійно, сплесками. Таким чином, виникає наукова проблема, як виділити і оцінити ті моменти впливів драйверів, які мають вирішальний вплив і призводять до якісних змін системи.

У природничих науках такі явища описують за допомогою категорії імпульсів сили, при цьому в матеріальних системах така сила є механічною. Соціально-економічні системи є нематеріальними і тому поняття сили в таких системах виступає гіпотетичною її характеристикою [3]. Така ситуація обумовлена тим, що в економіці не існує єдиних натуральних або умовних одиниць виміру, крім того, взаємодія таких систем проявляється тільки через відповідні зміни ознак у матеріальних системах.

На нашу думку найбільш зручним поясненням феноменальної сутності драйвера розвитку є його трактування на основі класичної моделі контуру управління [4]. Тобто драйвери виникають в соціально-економічній системі певного рівня, яка є частиною соціально-економічної системи вищого рівня.

Співвідношення між соціально-економічними системами різного рівня та драйверами їхнього розвитку наведено на рисунку

Рис.1. Трьохрівнева модель драйверів розвитку соціально-економічних систем

Як видно з наведеного рисунку 1., ми маємо справу з досить жорсткою конструкцією взаємозв'язків як по вертикалі, так і по горизонталі. Однак ця жорсткість архітекtonіки всієї конструкції пояснювана тим, що перехід з однієї системи координат в іншу здійснюється в результаті включення сформованих драйверів розвитку, є результатом спільних дій всіх трьох учасників процесу - держави, галузі і підприємства, - знаходяться в межах відповідного інституційного поля під впливом зовнішніх (екзогенних) і внутрішніх (ендогенних) (імпульсів).

Забезпечення розвитку соціально-економічної системи на макрорівні (на рівні держави) і суттєве розширення його складових припускають не тільки пошук галузевих і територіальних імпульсів до зростання, але і вибудовування драйверів, що сприяють трансляції зовнішніх і внутрішніх імпульсів в інтегрований розвиток всієї країни. Тобто найбільш пильну увагу слід приділити формуванню драйверів.

На макрорівні драйвери розвитку передбачають формування такої конфігурації чинників розвитку, що включає і інфраструктуру, і логістику, і сприятливе підприємницьке середовище, і систему стійких регіональних, міжгалузевих і внутрішньогалузевих коопераційних зв'язків, управлінські традиції, розвиток соціального капіталу тощо. У той же час оптимальність поєднання цих чинників є значною мірою специфічною для кожної окремої національної економіки.

Отже, результати дослідження можуть стати підґрунтям для визначення шляхів забезпечення розвитку соціально-економічних систем на різних рівнях ієрархії.

Література:

1. [Журавльова І. В.](#) Використання нейронних мереж у процесі форсайту функціонування інтелектуального капіталу підприємства [Електронний ресурс] / І. В. Журавльова // [Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки](#). - 2014. - Вип. 26. - С. 81-89. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvbdfa_2014_26_11
2. Сучасні драйвери розвитку бізнесу в кризових умовах / Г. М. Коломієць, Ю. Г. Гузненков, Г. В. Грідіна, М. Ю. Доценко, М. Х. Ле Мінь Хуєн. // [Бізнес Інформ](#). – 2016. – № 4. – С. 256-263.
3. Рижко В.А. Концепція як форма наукового знання: Монографія. – К.: Наукова думка, 1995. – 212 с.
4. Методологія наукових досліджень : Навчальний посібник / В.С. Антонюк, Л.Г. Полонський, В.І.Аверченков, Ю.А.Малахов. - К.: НТУУ „КПІ”, 2015. – 274 с.

Rozporządzenie stan gospodarki

Пінчук Д.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІНСТИТУТИ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ УКРАЇНИ

Інституціональне середовище сфери торгівлі лікарськими засобами має наступні характерні особливості: недосконалість норм чинного законодавства у сфері торгівлі лікарськими засобами; зміна системи оподаткування операцій з постачання лікарських засобів - введення з квітня 2014 р. ПДВ на лікарські засоби у розмірі 7%; знецінення, практично в три рази, починаючи з січня 2014 року, курсу національної валюти; погіршення стану конкуренції, існування адміністративних та економічних бар'єрів вступу на ринок; відсутність загального єдиного підходу до регулювання сфери торгівлі лікарськими засобами; відсутність програми реімбурсації, страхової медицини.

Незважаючи на потужний вплив деструктивних чинників, збільшення кількості ліцензіатів роздрібною торгівлі лікарськими засобами за період з 2014 - 2016 р.р. на 11% свідчить про позитивну динаміку розвитку. Переважна більшість ліцензіатів працюють у форматі «аптечна мережа». Інфраструктура сфери торгівлі лікарськими засобами України представлена переважно більшістю середніх локальних та регіональних крупних мереж. Інституційне забезпечення державного регулювання сфери торгівлі лікарськими засобами передбачає всю сукупність інститутів, що безпосередньо володіють відповідними регуляторними повноваженнями або ж впливають на сферу торгівлі лікарськими засобами опосередковано через регулюючі впливи на інші (суміжні) сфери суспільного життя.

[Постановою кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442](#) «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» утворено Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками реорганізувавши шляхом злиття Державну службу з лікарських засобів та Державну службу з контролю за наркотиками. Основними завданнями Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками є: реалізація державної політики у

сферах контролю якості та безпеки лікарських засобів, медичних виробів та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, а також внесення Міністрові охорони здоров'я пропозицій щодо формування державної політики у зазначених сферах; ліцензування господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів), оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; технічне регулювання у визначених сферах; здійснення державного регулювання і контролю у сферах обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та протидії їх незаконному обігу.

Державне підприємство “Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України” – уповноважена Міністерством охорони здоров'я України спеціалізована експертна установа у сфері доклінічного вивчення, клінічних випробувань та державної реєстрації лікарських засобів (в тому числі медичних імунобіологічних препаратів) в межах, що визначені Законами України “Про лікарські засоби” та “Про захист населення від інфекційних хвороб”, яка також є головною організацією у сфері здійснення фармаконагляду, стандартизації медичної допомоги та медичного, в тому числі фармацевтичного, обслуговування, включаючи розробку відповідних медико-технологічних документів та проектів нормативних актів, що заснована на державній власності та належить до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України.

Управління державного регулювання оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками виконує наступні функції: забезпечення виконання законодавства у сфері ліцензування господарської діяльності з виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки, оптової, роздрібної торгівлі лікарськими засобами; участь у реалізації державної політики інтеграції України в ЄС у галузі виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами; участь, у межах своїх повноважень, у здійсненні заходів щодо адаптації законодавства України з питань виробництва та контролю якості лікарських засобів і виробів медичного призначення до законодавства ЄС; узагальнення практики застосування законодавства, яке регулює діяльність з виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки, оптової, роздрібної торгівлі лікарськими засобами; розробка проектів ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва (виготовлення)

лікарських засобів в умовах аптеки, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, змін до них та проектів інших нормативно-правових актів з питань державного регулювання господарської діяльності з виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки, оптової, роздрібної торгівлі лікарськими засобами й адаптація законодавства України з цих питань до законодавства країн ЄС; отримання та розгляд заяв щодо видачі ліцензій, переоформлення ліцензій, розширення провадження виду господарської діяльності, звуження провадження ліцензіатом виду господарської діяльності на виробництво (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки, оптової, роздрібно торгівлю лікарськими засобами, анулювання ліцензій та документів, що до них додаються, тощо.

Література

1. «Про лікарські засоби» /закон України [Електронний ресурс] : закон України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідних лікарських засобів та медичних виробів шляхом здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі» /закон України // Відомості Верховної Ради України. 2015. №24. С. 164.
3. Шляхи підвищення доступності ліків та виробів медичного призначення / І. Акімова : Аналітичний центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : newser.com.ua/media/news/435/file
4. Щодо шляхів вдосконалення реалізації регуляторної політики в Україні: Аналітична записка [Електронний ресурс] / Офіцій-ний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
5. Шульга А. В. Засоби підвищення ефективності регуляторної політики у країнах ЄС [Текст]/А. В. Шульга// Збірник наукових праць Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління», 2014. – Вип. 2. – С. 285– 299.

Кириченко К.І.

*асистент кафедри управління,
Сумський державний університет*

ВПЛИВ СИСТЕМНИХ РИЗИКІВ НА ПОЛІТИЧНИЙ, ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

Добробут домогосподарств, а також рентабельність функціонування національних суб'єктів господарювання обумовлюється рівнем взаємодії політичного, економічного та соціального секторів діяльності держави, узгодженість яких забезпечує позитивний синергетичний ефект для кожного з економічних агентів країни. В той же час, справедливо зауважити, що вплив деструктивних факторів на будь-який з даних секторів функціонування держави призводить до втрати стійкості комплексної системи формування, розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів в країні. У зв'язку з цим постає необхідність дослідження особливостей виникнення системних ризиків, адже вони можуть стимулювати кризові явища не лише в одному секторі, а одразу у багатьох напрямках державної діяльності.

В науковій літературі, системний ризик пов'язують з фінансовою кризою або банківською діяльністю, однак дану категорію необхідно розглядати в межах інших процесів, таких як: політичні, екологічні, соціальні, економічні та інші. Причиною виникнення системного ризику є дія деструктивних чинників різного роду, які порушують існуючий механізм функціонування будь-якого процесу та спричиняють неможливість самостійного повернення системи до стабільного стану. Така ситуація проявляється у зв'язку з недосконалою інформаційною прозорістю середовища діяльності економічних агентів, неможливістю проаналізувати потоки інформації та вжити заходів щодо уникнення проблем.

Отже, системний ризик – це ймовірність виникнення ситуації, при якій дія одного або декількох деструктивних факторів може призвести до порушень всієї

системи та, як наслідок, спричинити негативні наслідки взаємопов'язаним сферам. Важливо зазначити, що поява системних ризиків викликана неефективною діяльністю органів державного управління та суб'єктів ринкової економіки, які не в змозі вчасно виявляти проблеми та здійснювати їх превентивне управління [2].

Розглядаючи, формування системних ризиків в кожній із сфер діяльності держави, зауважимо, що діяльність економічних систем пов'язана з організацією ресурсних потоків, насамперед – грошових. Тому розглядаючи дію системного ризику в економічних процесах доцільно стверджувати, що його активізацію можуть викликати окремі види наступних ризиків: валютні, інвестиційні, інфляційні, кредитні і т. д. Крім того, ризик який виникає в одному з секторів фінансової системи неодмінно впливає на інших фінансових посередників та підприємства реального сектору економіки. Підтвердженням цього виступила криза ліквідності банків 2007-2008 рр. [3].

Системні ризики також присутні у соціальній сфері діяльності держави. В своїй більшості, зародження системних ризиків в соціальній сфері діяльності держави є похідним від політичних чи економічних ризиків, але вже на наступному етапі поширення системного ризику, такі соціальні ризики, як безробіття, міграція, медична незахищеність, майнове розшарування населення та інші призводять до загострення економічної та політичної кризи в державі. Для уникнення формування системного ризику у соціальній сфері необхідно забезпечити низку суспільно-державних гарантій, які реалізуються державною владою країни [1].

Політична складова діяльності держави також характеризується існуванням великої кількості ризиків. Політичні загрози, що можуть породити системні ризики проявляються в процесі зміни влади або неузгодженості дій виконавчої, законодавчої та судової гілок влади. Таким чином, виникають ризики пов'язані зі зміною податкового, пенсійного, валютного законодавства, крім того, в багатьох країнах, політична ситуація впливає на діяльність центрального банку,

що призводить до виникнення ризику пов'язаного з грошово-кредитним механізмом.

Охарактеризувати поширення ризику на економічну, соціальну та політичну сфери діяльності держави та формування широкомасштабного системного ризику, який з новою силою призводить до ще більших деструктивних наслідків, можливо за допомогою наступного прикладу. Ризик виникає в економічній сфері діяльності держави, а саме в металургійній промисловості, в наслідок падіння цін на метал. Результатом є зменшення обсягу виробництва металургійними підприємствами та звільнення робітників. Розпочинається соціальна криза, оскільки не тільки зростає чисельність безробітних, але й підвищується майнова нерівність між верствами населенням. Наступним етапом поширення системного ризику є політична сфера, оскільки незадоволене своїм становищем населення тисне на владу, крім того, опозиційні партії намагаються захопити владу маніпулюючи ситуацією.

Таким чином, сформувався системний ризик, який в подальшому діє з новою силою, так нестабільна політична ситуація призводить до втрати довіри до країни з боку закордонних інвесторів та міжнародних організація, якщо держава залежна від кредитних ресурсів, то їх транши затримуються. Наслідком цього, виступає підвищення валютного курсу, що в свою чергу, призводить до дестабілізації фінансового сектора, з якого населення та суб'єкти господарювання намагаються забрати валютні вкладення. В результаті, відбувається криза кредитного сектору економіки, оскільки банки втратили власну ліквідність та не спроможні здійснювати кредитування підприємств. Підприємства, в свою чергу, не спроможні підтримувати ефективну діяльність і банкрутують, скорочуючи при цьому робочі місця. Відбувається чергове посилення тиску на державні соціальні фонди, які не можуть в повній мірі задовольнити зростаючий попит на виплати по безробіттю, оскільки не вистачає доходів в бюджеті. Наступний етап поширення системного ризику це збільшення державною рівня оподаткування з метою збільшення доходної частини бюджету та, як результат, зростання незадоволення суб'єктів господарювання і населення.

Це призводить до зародження революційного руху з вимогою зміни правлячої політичної еліти.

Отже, системні ризики об'єктивно перешкоджають діяльності всіх сфер держави та можуть бути викликані будь-якими соціальними, економічними та політичними проблемами у країні. Дані загрози насамперед виникають у нестійкому середовищі та породжують тривалі періоди занепаду соціо-економіко-політичного розвитку держави. Крім того, необхідно зауважити, що у процесі розгортання системного ризику, боротьба з індивідуальними ризиками стає абсолютно неефективною. Це вимагає побудови комплексної стратегії моніторингу та протидії системним ризикам в державі.

Література.

1. Іляш О. І. Науково обґрунтована класифікація ризиків і загроз системі соціальної безпеки [Електронний ресурс] / О. І. Іляш // Науково-технічна інформація. – 2012. – № 1. – С. 23-27 . – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NTI_2012_1_6
2. Москаленко О. В. Компаративний аналіз категорії "системний ризик" / О. В. Москаленко, Р. О. Піскунов // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2015. – Вип. 2. – С. 119-122.
3. Унковська Т. Є. Системні ризики і макропруденційна політика [Електронний ресурс] / Т. Є. Унковська // Економічна теорія. – 2014. – № 1. – С. 51-60. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2014_1_8

ZARZĄDZANIE

Гребень С.Є., аспірант,

ПрАТ «Міжрегіональна академія управління персоналом», Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ»

Державний фінансовий контроль є однією з найбільш важливих функцій державного управління, яка полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування і ефективного використання фінансових ресурсів держави для досягнення поставлених нею цілей у сфері розподільчих відносин [1].

Він може розглядатися і як самостійна функція управління економічним розвитком, і як функція контролю за фінансовими ресурсами на макро– і мікрорівнях. За допомогою використання фінансових важелів впливу на перебіг різноманітних соціально-економічних процесів, їх кількісні та якісні показники фінансовий контроль може реалізовувати самостійну функцію регулювання соціально-економічних процесів та змінювати у заданому напрямі розвиток всієї економічної системи держави.

Розглянемо різноманітні погляди на сутність державного фінансового контролю, подані у вітчизняній науковій літературі. Зокрема, на думку Василика О.Д. фінансовий контроль – це функція управління, специфічна діяльність, що реалізується через систему спостереження і перевірки законності і ефективності процесів створення і використання грошових доходів і грошових фондів з метою оцінки обґрунтованості прийнятих управлінських рішень і результатів їх виконання для досягнення пропорційності і збалансованості розвитку економіки [2]. Разом з тим зауважимо, що однією з функцій фінансів є контрольна функція, яка є об'єктивно існуючою виходячи з того, що фінанси є категорією об'єктивною. Окремі автори наголошують на тому, що фінансовий контроль є результатом практичного використання державою контрольної функції фінансів, тобто внутрішньої властивої їм риси – можливості виступати засобом контролю за

виробництвом, розподілом і використанням сукупного суспільного продукту і національного доходу [3].

Водночас, при об'єктивності контрольної функції фінансів, фінансовий контроль є суб'єктивним явищем, адже його покликані виконувати органи управління, наділені такими повноваженнями. Овсянников Л. зазначає, що «Державний фінансовий контроль – це реалізація права держави законними шляхами захищати свої фінансові інтереси й фінансові інтереси своїх громадян через систему законодавчих, організаційних, адміністративних і правоохоронних заходів» [4].

Державний фінансовий контроль, на думку Грачової О., – це «діяльність уповноважених державою органів і організацій за дотриманням законності у процесі збирання, розподілу, перерозподілу й використання грошових фондів держави та муніципальних утворень з метою здійснення ефективної фінансової політики в суспільстві для забезпечення прав і свобод громадян»[5].

На думку Калюги Є., державний фінансовий контроль ґрунтується на використанні контрольної функції фінансів і виступає одним із проявів її важливого значення в розширеному відтворенні [6].

Найбільш вичерпне визначення фінансового контролю пропонує Стефанюк І. : «Фінансовий контроль – це система активних дій, що здійснюються органами державної влади, місцевого самоврядування та громадянами України, щодо стеження за функціонуванням будь-якого об'єкта управління у частині утворення, розподілу й використання ним фінансових ресурсів із метою оцінки економічної ефективності господарської діяльності, виявлення і блокування у ній відхилень, що перешкоджають законному й 30 ефективному використанню майна і коштів, розширеному відтворенню виробництва, задоволенню державних, колективних та приватних інтересів і потреб, а також удосконалення управління економікою» [7].

Шевчук О.А зазначає, що: по-перше, навряд чи правомірно зводити сутність державного фінансового контролю до об'єктивно зумовленої діяльності людини; по-друге, стосовно державного фінансового контролю слід вести мову про контроль не лише формування, відтворення і використання національного надбання, а й про його розподіл; по-третє, тлумачення цього терміна лише як одного з етапів бюджетного процесу істотно звужує уявлення про його сутність, оскільки державний фінансовий контроль передбачає контроль за виконанням державного бюджету і бюджетів державних позабюджетних фондів, організацією грошового

обігу, використанням кредитних ресурсів, станом внутрішнього і зовнішнього державного боргу, державною власністю як джерела доходів, державних резервів, наданням фінансових і податкових пільг і преференцій [8].

Таким чином, аналіз наукової літератури з питань визначення сутності державного фінансового контролю засвідчує, що його розглядають як:

- а) функцію державного управління;
- б) діяльність органів державної влади і управління;
- в) реалізацію права держави захищати свої фінансові інтереси.

Література:

1. Слободяник Ю.Б. Державний аудит в Україні: теорія, методологія, організація. Дис. канд.екон.наук: 08.00.09. // Ю.Б. Слободяник. – Одеса: 2014.
2. Василик О. Д. Теорія фінансів: підручник / О. Д. Василик. – К.: НІОС, 2002. – 345 с.
3. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль підприємницької діяльності в Україні: Авторефер. Дис.. канд..екон.наук. – К.: НДФІ при Міністерстві фінансів України, 2002
4. Овсянников Л. Закон о государственном финансовом контроле: все-таки нужен президентский контроль /Л.Овсянников // Президентский 421 контроль.–1998.– № 9.–С.5.
5. Грачева Е.Ю. Финансовый контроль: учеб. пособ. / Е.Ю. Грачева, П.П. Толстопятенко, Е.А. Рыжкова. – М.: Изд. дом —КамеронІ, 2004. – С.272.
6. Калюга Є.В. Реформування економічного контролю в Україні (теорія і практика): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора ек. наук: 08.06.04./ Є.В. Калюга. – К., 2002. – С.34.
7. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль підприємницької діяльності в Україні: Авторефер. Дис.. канд..екон.наук. – К.: НДФІ при Міністерстві фінансів України, 2002.
8. Шевчук О.А. Державний фінансовий контроль [Текст]: навч. посіб. для студентів ВНЗ / О.А Шевчук; Нац. банк України, Ун-т банківської справи. – Київ: УБС НБУ, 2014. 418 с.

POLITOLOGIA

Залесский Б.Л.

Белорусский государственный университет

БЕЛАРУСЬ – ПОЛЬША:

ОЖИВЛЕНИЕ ОТНОШЕНИЙ БАЗИРУЕТСЯ НА ОТКРЫТОСТИ

После двухлетнего перерыва возобновила свою деятельность белорусско-польская рабочая группа по торговле и инвестициям, которая является важной частью Совместной Белорусско-Польской комиссии по экономическому сотрудничеству. В октябре 2017 года в Минске прошло пятое заседание группы, продемонстрировавшее четкое понимание сторонами того факта, что «оживление, которое сегодня наблюдается в белорусско-польских отношениях, должно базироваться на все большей открытости и взаимной готовности искать решения имеющихся вопросов, ежедневно возникающих в торгово-экономических и инвестиционных отношениях между нашими государствами» [1].

О заметном оживлении взаимодействия Беларуси и Польши свидетельствуют такие цифры. За восемь месяцев 2017 года товарооборот между сторонами достиг почти 1,6 миллиарда долларов. При этом белорусский экспорт увеличился на 19 процентов и составил почти 700 миллионов долларов. И есть все основания полагать, что потенциал белорусско-польского сотрудничества реализован еще далеко не полностью. Вот почему, обсуждая возможности дальнейшего развития партнерских связей, участники пятого заседания рабочей группы по торговле и инвестициям «определили для себя на ближайшую перспективу рост взаимной торговли до \$4 млрд» [2]. Решить эту задачу реально только при эффективном подходе к широкому кругу вопросов двустороннего сотрудничества, начиная с инвестиционного взаимодействия, транспорта и логистики и заканчивая стандартизацией и страхованием.

Вопрос инвестиций в данном контексте особенно важен, так как Польша – один из крупнейших инвесторов в белорусскую экономику. Только в 2017 году темп роста польских инвестиций составил 140 процентов. Если говорить более

точно, то «объем прямых иностранных инвестиций из этой страны за 2016 год превысил \$200 млн, а уже в первом полугодии текущего года из Польши в белорусскую экономику привлечено более \$150 млн» [3].

Весьма заманчиво в этой связи выглядят перспективы сотрудничества двух стран в сфере транспорта и логистики. Во-первых, ряд польских транспортных и логистических компаний уже проявил конкретный интерес к инвестированию именно в этой сфере. Во-вторых, во многом этот интерес подогревается тем обстоятельством, что «в рамках реализации государственной программы логистической системы в Беларуси определены 50 участков для строительства логистических центров, в том числе 18 под объекты с возможностью конечной переработки продукции» [4]. Понятно, что выполнение этой программы сделает Беларусь еще более привлекательным местом в евразийском экономическом пространстве и важным стратегическим узлом в рамках реализации китайской стратегической инициативы, касающейся экономического пояса нового Шелкового пути.

Хорошей иллюстрацией актуальности данного направления взаимодействия Беларуси и Польши может служить достигнутая на полях Белорусско-Европейского инвестиционного форума, проходившего в октябре 2017 года в Люксембурге, договоренность с польским инвестором о строительстве погрузочного терминала на белорусской железнодорожной станции Брузги. Инвестиции в проект, реализация которого может быть завершена уже в 2019 году, составят около 15 миллионов евро. Очевидно, что появление этого терминала только поспособствует увеличению транзитного грузопотока через Беларусь. «Речь идет о контейнерных поездах из Китая до Атлантического океана в рамках строительства возрождаемого Шелкового пути» [5]. Дополнительной предпосылкой к успешной реализации данного проекта является и тот факт, что осуществлять свою инвестиционную деятельность польский инвестор – ООО «ОТ Логистик Бел» – планирует на территории свободной экономической зоны «Гродноинвест».

Не последнюю роль в повышенном внимании польских инвесторов к проектам в белорусской экономике в нынешних условиях играет и тот факт, что «в Польше реализуется стратегия ответственного развития до 2020 года с перспективой до 2030-го, которая создает новый этап в управлении процессами развития страны. Реформируется экономическое законодательство, которое

направлено на нужды бизнеса и создание новых стимулов для инвесторов» [6]. Возможно, и по этой причине пятое заседание рабочей группы по торговле и инвестициям помогло сторонам конкретно определиться с перспективами взаимодействия в таких отраслях, как строительство, переработка сельхозпродукции, транспортные средства, сельскохозяйственное оборудование, деревообработка и даже технологии по защите окружающей среды.

Что касается последнего направления, то в том же октябре 2017 года на заседании белорусско-польской группы по водным ресурсам стороны договорились подписать соглашение о сотрудничестве в области охраны и рационального использования трансграничных вод, а также решить «вопросы об актуализации карт угроз и рисков наводнений на белорусско-польской границе» [7].

Литература

1. Беларусь и Польша видят друг в друге надежных партнеров [Электронный ресурс]. – 2017. – URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-polsha-vidjat-drug-v-druge-nadezhnyh-partnerov-shestakov-272971-2017/>
2. Беларусь и Польша рассчитывают увеличить товарооборот до \$4 млрд [Электронный ресурс]. – 2017. – URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-polsha-rasschityvajut-velichit-tovarooborot-do-4-mlrd-273021-2017/>
3. Белорусский экспорт в Польшу за январь-август увеличился на 19% [Электронный ресурс]. – 2017. – URL: <http://www.belta.by/economics/view/beloruskij-eksport-v-polshu-za-janvar-avgust-velichilsja-na-19-272978-2017/>
4. Польские инвесторы заинтересовались строительством в Беларуси логистических центров [Электронный ресурс]. – 2017. – URL: <http://www.belta.by/economics/view/polskie-investory-zainteresovalis-stroitelstvom-v-belarusi-logisticheskikh-tsentrov-272987-2017/>
5. Дыленок, Ю. Польский инвестор построит погрузочный терминал на железнодорожной станции Брузги / Ю. Дыленок // [Электронный ресурс]. – 2017. – URL: <http://www.belta.by/economics/view/polskij->

[investor-postroit-pogruzochnyj-terminal-na-zheleznodorozhnoj-stantsii-bruzgi-273814-2017/](#)

6. Беларусь и Польша определили перспективные направления экономического взаимодействия [Электронный ресурс]. – 2017. – URL: <http://www.belta.by/politics/view/belarus-i-polsha-opredelili-perspektivnye-napravlenija-ekonomicheskogo-vzaimodejstvija-273031-2017/>
7. Беларусь и Польша планируют сотрудничать в области охраны трансграничных вод [Электронный ресурс]. – 2017. – URL: <http://www.belta.by/society/view/belarus-i-polsha-planirujut-sotrudnicat-v-oblasti-ohrany-transgranichnyh-vod-272740-2017/>

Оспанова А.Н., Тугжанова А.Е.

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ

ТҮРКИЯ МЕН ИРАН АРАСЫНДАҒЫ ҚАРЫМ - ҚАТЫНАСТАР

Тарихи Түркия мен Иран бір-біріне өзгеше тойтарыс болды. Олар бір-бірімен сирек ырзаласқанымен, әрқашан географиялық көршілестіктің арқасында жалпы бірдей бағытты таңдайтын. Парсы мәдениетінің әсерінен, түріктер Батысқа өтіп, өздерінің тұрақты саяси және діни құндылықтарына қол жеткізді. Түріктердің үлкен саны үшін Иран өз отанындай болды. XVI ғасырда екі бағытты шиизмді қабылдағанда, Тарихи Персияны XX ғасырға, яғни Пахлави дәуіріне дейін түркі әулеттері Сафавид және Каджар басқарған.

1979 жылы ислам революциясынан кейін, Иран мұсылман әлемінде ислам факторын жеңу үшін өзінің дәстүрлі шииттік саясатын пайдалануға тырысты [1]. Бұл уақытта соғыс аяқталғаннан кейін, Түркия өзін-өзі тану дағдарысынан шығу амалында, кешенді тәсіл қолданды. Осылайша батысшыл Түркия және батысқа қарсы Иран бақталаса бастады.

Қазіргі кезеңде иран-түрік қарым-қатынасында айтарлықтай жоғары кернеулік байқалады. Шын мәнінде, Түркияның Иранға қатысты көптеген бастамалары, Түркия мен Иран арасындағы қарым-қатынас Таяу Шығыс, «ядролық бағдарламасы» және көптеген мәселелері едәуір ешнарсеге әкелмеді [2]. Түркия Иранмен белгілі бір аймақтық экономикалық даму бойынша келісімдерге араласуды ұсына отырып, өзара қарым-қатынасты олқылық жасауға әрекеттеніп көрді.

Көптеген мемлекеттердегідей, Түркия мен Иран арасындағы әр-түрлі саяси мәселелер кеңестері бұрыннан орын алуда. Бірақ Иран ешқашан түрік-иран ресми жанасудан бас тартқан емес, тек Түркиямен қандайда бір келісімшарт құруға ниеті жоқтығын айтып өткен болатын.

Түркия Ирандық жетекшілерге олардың ұстанған позициялары жайын толық түсінбейтінін айтып өткен. Осы кезде Иран Түркия тарапының Оңтүстік Кавказ, Ливан мен Ирактағы әрекеттерін қолдамай, қым-қуыт бақылауда ғана болғандығын айтып өтсе болады. Шын мәнінде, Иран Түркияның аймақтық

әрекеттеріне, ең алдымен, Иранға таяу елдердегі – Сирия, Ливан, Ирак, Оңтүстік Кавказдағы әрекеттеріне салқынқандылықпен әрі жаукөздікпен қарайды деген ойдамын. Иран Түркияның Ирактағы әрекеттері мен ықпалдарын АҚШ-тың қолдауымен күшейтуіне кіжінеді [3]. Иран Түркияның Сауд Арабиясымен, оның Ирактағы әрекеттеріне қолдауына күдікпен қарайтыны да айқын, Иранға қарсы бағытталған қандай да бір қастандық бар екеніне иланатыны сыңайлы.

Түріктер тарапының Иран қатынасы бойынша бастамалары кезінде түріктік-ирандық конфронтацияларға қатысты, жекелей алғанда, Ирак пен Ливандағы сунниттер мен шииттерді қолдау мәселелері бойынша, сондай-ақ Армения мен Әзірбайжан қатынастарының проблемалары, күрдтік проблема, бірін-біріне деген тыңшылық мәселелері бойынша ешқандай алғышарттар жасалмағандығы тағы үрей тудырды [4].

Қазіргі таңда Иран Түркияның таяу Шығыстағы бастамаларын тоқтату үшін барын салуға әзір, әйтсе де Орталық Азия мен Оңтүстік Кавказдағы ұқсас проблемалар бастан асады. Иран, Сирия, Ливан, Армения, Тәжікстан, сондай-ақ Ирак шииттерін қосатын шоғырландырылған блокты құру мақсаттарын қолға алуды жалғастыруда.

Иран аймақтағы мемлекеттерге, өзінің ынсабының еш өзгеріссіз қалғандығын, тек оның төңірегінде кейбір жайттар орын алғандығын көрсеткісі келеді. Иран мен Түркия арасындағы конфронтацияны, олардың екеуара қатынастарына кейбір саяси орталар мен араб мемлекеттерінің, ең алдымен Сауд Арабиясы мен Мысыр, сондай-ақ АҚШ пен Израильдің араласуын қаламайтындықтарын сақтап отыр.

Франция мен Германия әркезде де Түркияның Иранға деген бастамаларына сенімсіздікпен қарайтын [5]. Ұлыбритания Түркиядан Иран қатынасы бойынша Батыстық бірлестіктерге жұмсақ әсер етуін үміттенетін, дегенмен мұның өзі британдықтардың күткен үміттерін Түркияның аяқтамағандығын көрсетті.

Франция сонау дәуірден бастап түріктердің Иран бастамалары бойынша, Иран мен Түркия арасындағы қатынастардың арасында ешқандай тығыз байланыстың болмайтындығын, мүдделердің екіұштылығын білетін, және дәл осы дәстүрлі аймақтық қақтығыстар арасындағы қауіптің сейілмейтін түрі бар. Ақыр соңында Түркия Иранға деген бастамалардың мәнсіз екенін түсіне бастады. Себебі, ол әрекеттер батыстық тараппен қолдаудың жоқтығын және

Иранға жасалатын ықпалдардан қандай да болсын үлестің болмайтындығын байқалды.

Осы уақытқа дейін түрік бастамалары Иранға қатысты бірде-бір мәселесі іс жүзінде шешілген емес. Атап айтқанда, Ирак пен Ливандағы сунниттер мен шииттерге қолдау көрсету бойынша әрекет. 2003 жылы Америка Иракқа басып кіруі бетбұрысты сәт болды. Оған қарамастан, Анкара өз аймақтық мақсаттары үшін Вашингтонмен тығыз қызметтес болуын тоқтатқан емес [6].

Американдықтар болсын, Еуропалықтар болсын әлемдік саясаттағы Түркияның алатын беделіне мән бергілері келмейді. Батыстық бірлестіктер Түркиямен Ирандық «ядролық бағдарлама бойынша» екі-жақты ынтымақтастықты да қолдауға арақідік қарсы. Түркия Американдықтар мен Еуропалықтар тарапының Иран қатынасы бойынша өздерінің саясаттарын олсыз байланыстырғылары келмейтіндігін, оның бастамаларын міндетті бастама ретінде қарастырмайтындығын сан мәрте рет түсінді [7].

Түркия қазір Иран мен Батыс арасындағы ойында ұтылғанын сезінуде, десек те жаңа ұсыныстарды қалыптастыруға ұмтылуда және батыстық саясатқа сай келу үшін барын салуда. Анкарада АҚШ, Франция мен Германияның саяси шеңберлері, оның «жаңа сыртқысаяси бағытын», күмәнның астына алатындығына да сақтықпен қарай бастады. Анкарада мұндай қобалжу байқалады, тек бұл тығырықтан шығудың жолын білмей әлек.

Түркия Батыспен қарым-қатынас мәселесінде жұмсақтық танытқанда, әрі Иран қатынасы тұрғысында тек сыни позицияны ұстанғанда дұрыс болар еді, әйтсе де оның үкіметі ирандық тақырыпты уысынан шығаруды ойламайтын секілді.

Түркия Батыс пен Иран қатынастары арасында делдалдыққа ұмтылғанымен өзіне қажетті Таяу Шығыста тиімді бірде-бір үлес ала алмады. Араб мемлекеттері, негізінен, АҚШ пен Еуропа мемлекеттерінің Иран қатынасы бойынша серіктестігіне, олардың арасындағы қарбаластыққа ешбір мүдде танытпайды.

«Ирандық қауіп», ең алдымен, «ядролық бағдарлама» саласында АҚШ-тың араб мемлекеттерімен бірге Таяу Шығыстағы Иранды сенімсіз серік ретінде қарастыратындығын үдетуде және араб елдері Батыспен Иранның стратегиялық тежелуі саясатын жасауға мүдделі. Көшбасшы араб мемлекеттері – Мысыр мен

Сауд Арабиясы, сондай-ақ аймақтың өзге де – Иордания және Парсы шығанағындағы секілді елдері, Иранның болсын, Түркияның болсын Таяу Шығыстағы ықпалдарына, сондай-ақ олардың арасындағы ынтымақтастыққа мүлдем бей-жай, көңіл танытпайды.

Аталған көшбасшы араб елдері, сондай-ақ Түркия, Иран, Сирия, Ирак, Ливанмен қоса қандай да бір экономикалық аймақтың құрылуына да қызығушылық танытпайды.

Осылайша, Иран қатынасы бойынша ойындар Түріктердің Таяу Шығыстағы саясатына еш пайда әкелмеді деп ойлаймын, тек араб елдерінің ашуын тудырды. Түркия енді АҚШ және дамыған еуропа елдерімен өзінің Иран қатынасындағы бастамалары турасында жаңа келіссөздер жасауға тырысады. Түркия өзінің бастамаларын нақтырақ анықтауға, өзінің әрекетін қаншалықты жалғастыруға, Батыс ол әрекетті қаншалықты конструктивтік тұрғыда қабылдайтындығын бір жүйеге салып көреді.

Қорытындыдай келгенде, Түркияның Иранмен қарым-қатынасы негізінде өте теріс болған. Түркия Арабиямен тығыз байланыста болғаны үшін, Иранмен жақсы қатынаста болуы мүмкін емес деп ойлаймын. Алайда, осы жылдары Реза Зарраб деген ирандық кәсіпкер Америкада тұтқындалды. Ол кәсіпкер Түркияда тұратын. Сол кәсіпкер мен Түркияның біраз «кір» тірліктер жасағанына қатысты деректер бойыншы сыбыстар болған. Соған байланысты болса керек, соңғы 1 жылдай, Түркия мен Иран арасы жақынырақ. Бірақ ресми түрде көп жарияламайды.

Түркияның саяси сазға батқандығы айтпаса да түсінікті, және ол өзінің бағзы бастамаларын толық алып тастағаны абзал, өйткені әлемдік саясат пікірілерінің ортасында қалып, сыртқы саясатқа осалдығын көрсететіні өзгеге де, өзіне де ыңғайсыз болады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Elik S. Iran-Turkey Relations, 1979-2011: Conceptualising the Dynamics of Politics, Religion and Security in Middle-Power States.- Routledge, 2013, P.200
2. PanArmenian. МАГАТЭ: Иран приступил к масштабному монтажу современных центр и фуг для обогащения урана в Натанзе.- 2013, [online] <http://www.panarmenian.net/rus/news/146804/>

3. Кожанов Н. Как Иран и Турция мирно ссорятся [онлайн] Поистине.орг
4. <http://poistine.org/kak-iran-i-turciya-mirno-soryatsya#.WN5KCyOLQTE>
5. Akbarzadeh S., Barry J. Iran and Turkey: not quite enemies but less than friends // Third World Quarterly. 2017 №4. P. 980-995
6. Tastekin F. Is Iran-Turkey tension intentional? – Al-monitor.com, 2016. [online] <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/02/turkey-iran-tensions-hit-turkish-economy.html>
7. Keyman E.F., Sazak O. Turkey and Iran: The Two Modes of Engagement in the Middle East// Journal of Balkan and Near Eastern Studies, Vol. 17, №3, 2015, P. 321-336
8. Kuniholm B.R. The Origins of the Cold War in the Near East: Great Power Conflict and Diplomacy in Iran, Turkey, and Greece- Princeton University Press, 2014, P. 536

PRAWO

Ochrona autorskiego prawa

Рудя В. М.

Університет імені Альфреда Нобеля, Україна

ПРОБЛЕМИ ІНТЕРНЕТ-ПІРАТСТВА В УКРАЇНІ

З розвитком мережі Інтернет, величезний масив різноманітної інформації став доступним кожній людині у всіх куточках нашої планети, навіть у найвіддалених поселеннях, маючи сучасний гаджет, можна користуватися усіма перевагами світової «Павутини».

Нажаль така доступність породжує не тільки можливості поглинати знання а ще й ділитись ними, не досить законним шляхом. Інтернет-піратство по своїй суті є протиправним діянням, оскільки воно посягає на виключне право автора на розповсюдження твору та отримання винагороди за свою працю. Так перенесення значної кількості літературних творів, фільмів, комп'ютерних програм у цифрове середовище створює реальну загрозу зміни та фальсифікації цих творів, створення дешевих і високоякісних копій, їх широкого розповсюдження з порушенням авторських прав.

Україна в питаннях захисту авторських прав у всесвітній мережі, нажаль не здобула значних перемог, оскільки в нашій країні немає системного підходу для вирішення цієї проблеми. Правові прогалини в законодавстві, відсутність механізму знаходження та покарання винних осіб, породжують відчуття безкарності і проворкують на нові злочини не тільки самих «піратів» а і звичайних споживачів які піддаються на спокусі отримати той самий інтелектуальний продукт але абсолютно безкоштовно та без будь-яких наслідків.

Через постійне зростання піратської діяльності та недостатню боротьбу з нею та її наслідками з боку держави, Міжнародний альянс інтелектуальної власності, що об'єднує сім найбільших асоціацій американських виробників контенту, включив Україну в список особливої уваги. Середній рівень піратства у світі становить 42 %, і тільки за 2010 р. воно нанесло збитків лише офіційно на 59 млрд дол. Головна проблема, як зазначається в дослідженні Альянсу ділового

програмного забезпечення Business Software Alliance (BSA), у країнах, що розвиваються, де жителі не бачать різниці між ліцензійними та неліцензійними продуктами. Для порівняння, рівень піратства у Китаї становить 71 %, в Росії – 65 %, в Польщі – 54 %, в Угорщині – 41 %. Рівень комп'ютерного піратства в Україні становить 86 %.

Серйозні кроки у боротьбі з піратством Україна робила лише після того, як у 2001 р. потрапила до списку «Special 301», який складає торговельний представник США, і була змушена сплачувати суттєві штрафні санкції – 75 млн дол. щорічно. В 2013 році за цим же списком Україна була віднесена до «Priority Foreign Country», и лише в 2016 з нашої країни були зняті санкції, але лише частково.

Та можна лише одними санкціями виправити ситуацію? Відповідь однозначна – ні. Гарним прикладом в вирішенні цього питання стали б Нідерланди де дозволено копіювати інформацію та твори що захищенні авторським правом, але лише для особистого користування і без здобуття не правомірної вигоди. При цьому якщо особа все ж таки викласть данні у вільний інтернет доступ, такі дії будуть класифікуватись як кримінальне правопорушення та матиме відповідне покарання.

Основною проблемою з якою зтикаються більшість країн, що стають на шлях викорінення піратства із своїх терен, як це не сумно визвати, є самі ж громадяни цієї країни. Нажаль в Україні піратство сприймають як щось належне, цим мало не пишаються.

В суспільстві склалися дві протилежні ідейно-правові позиції. Прибічники першої позиції, носіями якої є суб'єкти законодавчої ініціативи, контролюючі органи, імпортери та суб'єкти права інтелектуальної власності, вважають, що піратство це зло для суспільства та економіки країни. А інша позиція полягає в тому, що серед продавців, виробників-бізнесменів та більшості споживачів існує думка, що це є ніби благо й захист для населення від поширення занадто дорогої ліцензованої продукції.

Таким чином, піратство – складне соціальне, психологічне й економічне явище и лише вплинувши на правосвідомість громадян, даючи їм поняття того що піратство це не просто аморально по відношенню до творця а ще й тягне за собою реальне покарання, тільки тоді ми зможемо вплинути на цю ситуацію значною мірою.

Ekologiczne, rolne i agrarne prawo

Брода А. Ю., Тарчинець О. О., Кияновська А. С.

Вінницький технічний коледж

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

До 90-х років 20 ст. правове регулювання суспільних відносин на теренах України базувалося на існуванні виключно державної форми власності на землю та жорсткої планової економіки СРСР, тому земля не була предметом побудови економічних відносин. Ситуація змінилась після взяття курсу на роздержавлення та приватизацію державного майна. Окрім державної форми власності на землю були запроваджені приватна, колективна, комунальна форми. Це посприяло виникненню приватних землевласників та землекористувачів. Наслідком цього стало віднесення землі до нерухомого майна та включення її в оборот на підставі оренди, міни, дарування, успадкування. Такі зміни, у свою чергу, створили необхідність визначення дійсної вартості землі. Активно розпочався процес формування правового механізму забезпечення здійснення оціночної діяльності.

Проаналізувавши якісний стан правового механізму забезпечення оціночної діяльності можна зазначити, що нормативно-правові акти з оцінки земель мають певні недоліки, такі як: множинність, повторюваність, містять суперечності між собою. Найбільш суттєвим є те, що закони не здійснюють цілісного врегулювання діяльності з оцінки земель. В цілому усі ці недоліки зумовлені тим, що шляхи удосконалення законодавчого регулювання грошової оцінки земельних ділянок не до кінця опрацьовані у спеціальній юридичній літературі. Таким чином, тема даної статті є досить актуальною, а її дослідження посприяє підвищенню ефективності правового регулювання діяльності з оцінки земель та ліквідації недоліків у законодавчому забезпеченні оціночної діяльності.

Для систематизації існуючих нормативно-правових актів з оцінки земель необхідно здійснити їх класифікацію.

За предметом правового регулювання їх можна поділити на 4 групи:

Нормативно-правові акти, що визначають загальні засади здійснення оцінки землі: Закон України «Про оцінку земель», Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», постанова Кабінету Міністрів про затвердження Національних стандартів.

Нормативно-правові акти щодо нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів: постанова Кабінету Міністрів України «Про Методику нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів», спільний наказ Державного комітету України із земельних ресурсів та інших органів «Про Порядок нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів».

Нормативно-правові акти щодо нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення: постанова Кабінету Міністрів «Про Методику нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення», наказ Державного комітету України із земельних ресурсів та інших органів «Про Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення».

Нормативно-правові акти щодо експертної грошової оцінки земельних ділянок: постанова Кабінету Міністрів України «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок», наказ Державного комітету України із земельних ресурсів «Про затвердження Порядку проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок».

За сферою дії можна виділити:

Загальні нормативно-правові акти з оцінки земель - поширюються на всі суспільні відносини з оцінки земель або на їх переважну більшість.

Спеціальні нормативно-правові акти з оцінки земель - поширюються лише на обмежену сферу суспільних відносин щодо оцінки земель.

Видами нормативно-правових актів з оцінки земельних ділянок за юридичною силою є: закони та підзаконні нормативно-правові акти. До підзаконних нормативно-правових актів відносять: укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, накази керівників державних комітетів.

За суб'єктами нормотворчості нормативно-правові акти з оцінки земель можна поділити на закони, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, накази Державного комітету України із земельних ресурсів.

Така множинність нормативно-правових актів з оцінки земель зумовлена тим, що у прийнятих законах не здійснюється комплексного правового регулювання суспільних відносин щодо оцінки земель. Окрім цього, норми матеріального права переважають над нормами процесуального права. Разом з тим закон має передбачати здійснення комплексного врегулювання відповідного кола суспільних відносин, а також у ньому мають закріплюватись як норми матеріального, так і норми процесуального права. Якщо матеріальні правові норми лише називають, позначають права, обов'язки або заборони, то процесуальні встановлюють порядок, процедуру, «регламент» здійснення прав або виконання обов'язків, встановлених у матеріальних нормах.

Обов'язок законодавця комплексно врегулювати суспільні відносини з оцінки земель і встановлювати норми, які б визначали порядок проведення оцінки земельних ділянок, перебрав на себе інші органи держави — Кабінет Міністрів та Державний комітет із земельних ресурсів. Результати такої правотворчої діяльності були закріплені замість законів у підзаконних нормативно-правових актах. Останні у свою чергу мають суттєві недоліки. Це призвело до зниження рівня гарантування прав на землю.

Наведені недоліки можуть бути усунені за допомогою систематизації нормативно-правових актів з оцінки земель у формі консолідації та кодифікації.

Консолідація нормативно-правових актів з оцінки земельних ділянок — це процес, у результаті якого існуюча множинність нормативних актів з нормативної та експертної оцінки земель буде об'єднана в один законодавчий акт — Закон України «Про оцінку земель». Норми права, включені в попередні акти, мають викладатись у цьому Законі у логічній послідовності. Існуючі на час систематизації повтори та суперечності підлягатимуть усуненню. У разі необхідності має бути проведено редагування відповідних статей.

Кодифікація передбачатиме систематизацію законодавства з оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності. Результатом кодифікації може стати кодекс з оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності. Цей кодекс представлятиме систему норм різних галузей права, які

використовуватимуться під час регулювання цієї сфери суспільних відносин. Він матиме комплексний, а не галузевий характер.

Таким чином, це дослідження дозволило проаналізувати недоліки, притаманні законодавчому регулюванню грошової оцінки земельних ділянок, та запропонувати шляхи їх подолання. На мою думку, визначені положення створять сприятливі умови для подальшої діяльності законодавця з упорядкування існуючих нормативно-правових актів з грошової оцінки земельних ділянок.

Література

1. Рабинович П. М. Основи загальної теорії права та держави : посіб. / П. М. Рабінович. — Бородянка, 1993. — 83 с.
2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / О. Ф. Скакун. — Х., 2001. — 656 с.
3. Гранат Н. Л. Тема 12. Источники права / Н. Л. Гранат, В. В. Лазарев // Общая теория права и государства : учеб. / В. С. Афанасьев, А. П. Герасимов, В. И. Гойман и др.; под ред. В. В. Лазарева. - 3-е изд. — М., 2002. — С. 197.
4. Сырых В. М. Теория государства и права : учеб. / В. М. Сырых. — М., 2004. — С. 231—234.

Konstytucyjne prawo

Мельник М.І.

Науковий керівник: **Юринець Ю.Л.** д.ю.н., доцент

ПОНЯТТЯ ТА РИСИ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Ідея непорушності прав і свобод людини, їхньої невід'ємності та рівності відображає багатовікове прагнення людства. У сучасному світі ступінь реальності і гарантованості забезпечення прав і свобод особи є важливим показником досягнутого суспільством і держави рівня цивілізованості.

Для підтримки існуючого державного ладу вельми важливим є чітке врегулювання та упорядкування взаємозв'язків держави та індивіда. Складовий зв'язок, що виникає між державою та індивідом і взаємовідношення людей між собою фіксуються державою в юридичній формі – формі прав, свобод, обов'язків та гарантій їхнього забезпечення.

Перш за все, на нашу думку, варто почати з визначення суб'єкта конституційних прав і свобод, оскільки він впливає на подальше формування поняття та ознак конституційних прав і свобод. Суб'єктом конституційних прав і свобод є сама людина. Вона з демократичного погляду є єдиною соціальною цінністю в суспільстві. Визначається це самою приналежністю її до людського роду [1, с.420].

Права людини – це суб'єктивні права, що виявляються не потенціальні, а реальні можливості індивіда і які закріплені в конституційних законах [2, с.3].

Що стосується конкретного визначення конституційних прав та свобод то існують два основних способи конституційного формулювання прав і свобод:

1) позитивний спосіб, коли конституція встановлює чи констатує, що суб'єкт має певне право. Наприклад, відповідно до ст. 53 Конституції України кожен має право на освіту;

2) негативний спосіб являє собою конституційну заборону будь-якому суб'єкту порушувати або обмежувати певне право або певну свободу. Наприклад, згідно зі ст. 32 Конституції України ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. У багатьох конституціях поєднуються обидва способи формулювання прав і свобод, однак негативний спосіб

більш характерний для країн з англосаксонською системою права, тоді як позитивний - для правових систем країн континентальної Європи.

Конституційні права людини визначаються в доктринальних джерелах як [3, с.6]:

Внормована свобода людини;

Певні потреби чи інтереси людини;

Вимоги людини, скеровані до суспільства, держави, законодавства про надання їй певних благ;

Певна форма існування та спосіб вияву моралі

Як і кожному поняттю, конституційним правам та свободам людини і громадянина притаманні певні риси:

мають верховенство, тобто вони є правовою базою для прийняття всіх інших прав і свобод;

є нормами прямої дії і мають гарантований захист;

базуються на конституційних принципах рівності для кожного і не можуть бути обмежені чи скасовані;

основні права людини належать їй з моменту народження;

їх якісний рівень залежить від рівня соціально-економічного, політичного, культурного та іншого розвитку суспільства і держави.

Отже, можна зробити висновок, що конституційні права та свободи – це гарантована законом міра свободи особи та її можливість вільно діяти, самостійно обирати вид і міру власної поведінки з метою задоволення матеріальних і духовних потреб через користування надбаннями та благами суспільства і держави у межах, визначених національним і міжнародним законодавством, яким притаманні верховенство права, формальна визначеність, загальнообов'язковість, невідчужуваність, базуються на принципах рівності та є нормами прямої дії.

Список використаної літератури:

1. Шаповал В.М. Сучасний конституціоналізм: Монографія / В.М. Шаповал. – К.: Юридична фірма Салком. - Юрінком Інтер. - 2005. – 560с.
2. Заворотченко Т.М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини й громадянина в Україні: Моногр / Т.М. Заворотченко. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту. - 2007. – 256с.
3. Рабінович П.М. Права людини і громадянина: Навчальний посібник / П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк. – К.: Атіка. - 2004. – 464с.

Паламарчук А. , Борисова І.

*Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Юринець Ю. Л., д.ю.н., доцент*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ГІЛОК ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У сучасному суспільстві теорії розподілу влади надають виняткове значення. Вона має вплив не тільки на теоретично-академічну діяльність, але й на практичну та соціальну-практичну. Система органів конкретної політичної одиниці (держави) будується відповідно до традицій та історичних процесів. Отже, еволюція державно-правового механізму відбувається у особливих культурних та політичних умовах.

Гілки влади не можуть існувати без взаємного впливу та взаємозв'язку. Впорядковану сукупність важелів їх впливу називають системою стримувань та противаг. Американська система стримувань та противаг стала прообразом багатьох інших, що розвинулися пізніше. Насправді, до останнього часу цій системі приділяли небагато уваги. Тільки в останні шістьдесят років вона почала виходити на перший план. Пов'язано це і з прогресуючими темпами глобалізації, і з перетворенням багатьох недемократичних країн на республік, і з самою еволюцією суспільної думки. На думку американських дослідників, цілком доповнення до теорії розподілу влад є саме боротьба з незаконним перевищенням владних повноважень окремими органами [1].

На нашу думку, виникнення та розвиток спорів за владу між органами через систему противаг є неможливим чи нечастим. Адже, сама система стримувань направлена на боротьбу з такими спірними моментами. Загальною метою системи стримувань і противаг є збалансування інтересів гілок влади, боротьба з захопленням не передбачених законом функцій одним з органів.

Характерними рисами цієї системи є: 1. Невіддільність від теорії розподілу влад. Система стримувань і противаг у її класичному (демократичному) розумінні може використовуватися тільки в тих

демократичних державах, де владні функції поділені між верховними органами країни; 2. Нормативна обумовленість системи. Умовні критерії функціонування системи важелів впливу та взаємозв'язків між органів зумовлені нормами конституції та іншими законами; 3. Універсальність впливу. Якщо держава починає застосовувати стримування та противаги, вона повинна розповсюдити дію цієї системи на весь механізм державної влади, а не виділити окремі елементи; 4. Еволюція система. Треба пам'ятати, що під час змін державно-правових процесів, змінювалася і система взаємозв'язків у державного апараті. Чим більше до нього проникали демократичні цінності, тим більш досконалою ставала система [1].

Загальною рисою взаємозв'язків між державними органами є їх системність. Елементи системи противаг мають досліджуватися та встановлюватися у органічній сукупності. Система стримувань і противаг наділена власною внутрішньою будовою. Вона має горизонтальну та вертикальну ланку. Вертикальна ланка визначає субординацію владних повноважень, можливість контролю центральних органів над місцевими. Горизонтальна ж містить засади координації органів вищої ланки. Вона дозволяє налагодити їм вигідну співпрацю для оптимального розвитку країни. Для реалізації встановлених законом зв'язків використовуються специфічні засоби і методи [1, с. 184]. Серед методів системи стримувань та противаг виділяють: 1. Координація – тобто взаємоузгодження дій органів влади різних гілок; 2. Планування – тобто розробка спільних проектів різними гілками влади та обговорення етапів їх реалізації; 3. Контроль – тобто здійснення органом нагляду за окремими владними структурами згідно зі своїми повноваження. Крім методів роботи системи взаємозв'язків між органами, використовується ще поняття процедур. За думкою Костицького В. В. такими процедурами є визначений у законодавстві порядок реалізації того чи іншого методу. Серед них виділяють право вето, право імпічменту, право оголошення вотуму недовіри, утворення слідчих комісій, звітування окремих владних інстанцій перед іншими, контрасигнація актів [3, с. 59].

Україна останні вісімнадцять років знаходиться в умовах постійних конституційних реформ. Система стримувань і противаг в нашій країні також постійно змінюється. З переходом від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської моделі контролю змінилася і структура

взаємозв'язків між органами. Для вдалої роботи системи стримувань та протипаг необхідне створення у Верховній Раді України коаліції депутатських фракцій. Це впливає із ч. 6 ст. 83 Конституції. Парламент української держави визначає кандидатуру Прем'єр-міністра, яку повинен затвердити Президент. Президент України наділений правом розпуску парламенту за умов, що прямо передбачені у Конституції. Він же може накладати вето на прийняті законодавчим органом акти і відправляти їх на повторний розгляд. Подолання президентського вето можливе тільки кваліфікованою більшістю голосів, що наразі складає 2/3 від конституційного складу парламенту. У відповідь, парламенту надані повноваження по ініціювання процедури імпічменту Президента [4, с. 74].

Таким чином, система стримувань і протипаг почала формуватися ще за часів буржуазних революцій та абсолютизму, знайшла своє втілення у конституції Сполучених Штатів Америки та наразі діє у більшості держав сучасного світу.

Література:

1. Сухонос В. Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник / Володимир Сухонос,. - Суми: Університетська книга, 2005. - 536 с.
2. Костицький В. В. Теорія розподілу влади: громадянське суспільство і держава в епоху глобалізації [Текст] : доповідь / В. В. Костицький ; Нац. акад. прав. наук, Київ. регіон. центр. - Київ , 2011. - 63 с.
3. Нижник Н. Р. Виконавча влада в Україні: реформування та перспективи [Текст] : монографія / Н. Р. Нижник, І. О. Кульчій, О. В. Муза. - Полтава : ПУЕТ, 2012. - 143 с

Ткаченко А.О.

Навчально-наукового Юридичного інституту

Національного Авіаційного Університету

Науковий керівник: Юринець Ю.Л. д.ю.н., доцент

КОНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА СУДІВ УКРАЇНИ

Із прийняттям нової реформи про судоустрій відбулося покращення роботи суддів, запобіганню корупції, прозорості для громадян які звертаються за допомогою. Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації і визначається законом, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд. Літом 2016 р. конституційна комісія розробила проект зміни до Конституції щодо правосуддя, та Верховною Радою України прийнято зміни до Основного закону - Конституції України та прийнято новий Закон України в новій редакції «Про судоустрій і статус суддів», які визначають та законодавчо закріплюють судову систему України [1, с.50].

Законодавчі зміни у системі правосуддя були вимогою послів "Великої сімки" та Міжнародного валютного фонду. **Відповідно до конституційних змін в частині правосуддя та нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддівська система має стати більш політично незалежною, а судді – менш схильними до корупції та хабарництва, визначає трирівневу судову систему. Новий закон скасовує чотирирівневу судову систему. З неї зникнуть вищі спеціалізовані суди (Вищий адміністративний, Вищий господарський та Вищий спеціалізований суди з розгляду цивільних і кримінальних справ): пункт про них більше не міститься в законі. Водночас, місцеві та апеляційні суди залишаються, а найвищим органом у системі судоустрою є Верховний Суд. Лояльні до новоприйнятого закону законотворці стверджують, що таку трансформацію запровадили задля ліквідації штучно створених інститутів, мовляв, вищі спеціалізовані суди були створені для впливу на судову систему в ті часи, коли влада хотіла контролювати всі процеси і не могла**

цього робити через Верховний Суд. Щоправда, вищі спеціалізовані суди все ж будуть працювати “для розгляду окремих категорій справ” до створення в новому порядку і в оновленому складі Верховного Суду, який повинен бути сформований через відкритті конкурси Вищою кваліфікаційною комісією суддів України до кінця березня 2017 року [2, с.13-15].

Згідно з новоприйнятим законом, всіх суддів призначатимуть на конкурсній основі. А посаду судді Верховного Суду зможуть зайняти не лише колишні служителі Феміди, а і юристи чи науковці – для всіх них відбір проходитиме на однакових засадах. Конкурс проводитиме Вища кваліфікаційна комісія суддів (ВККС), а допомагати їй оцінювати професійну етичність та добросовісність кандидата буде Громадська рада добросовісності. До останньої ввійдуть правозахисники, науковці, адвокати та журналісти. ВККС вже почала проводити переатестацію суддів ще в лютому цього року. Початі до прийняття конкурсу оцінювання будуть завершені за старими правилами, а ті судді, котрі пройшли тестування, повторно переатестовуватись не будуть [2, с.76-79].

Згідно вказаних вище нормативно-правових актів Верховний Суд залишається найвищим судом у системі судоустрою. За Верховним Судом залишиться функція дотримання єдності судової практики, що і є на думку законотворців, ключовою позицією судової реформи. Відповідно новій процедурі, коли Верховний Суд і палати Верховного Суду будуть узагальнювати судову практику, кількість судових спорів зменшиться, бо вони стануть непотрібними. До того ж зміниться структура самого Верховного Суду. Раніше він складався з чотирьох судових палат з різною спеціалізацією. Тепер же складників п'ять: чотири касаційні суди (адміністративний, господарський, кримінальний, цивільний) та Велика палата Верховного Суду. Також буде створено окремий **Вищий антикорупційний суд**, який розглядатиме справи Національного антикорупційного бюро, і ще один новий суд – **Вищий суд з питань інтелектуальної власності**. Новий закон «Про судоустрій і статус суддів» дещо обмежив колишню суддівську недоторканність. В документі сказано, що **служителя Феміди може бути затримано у двох випадках: перший з них працює тоді, коли Вища рада правосуддя надала згоду на затримання судді у зв'язку з кримінальним чи адміністративним правопорушенням; другий – коли затримання відбувається під час чи відразу після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.** Варто додати, що

раніше затримання і обрання запобіжного заходу до суддів могли бути здійсненими тільки зі згоди Верховної Ради [3, с.34].

Враховуючи те, що багато функцій, котрі раніше були закріплені за Президентом, Парламентом та Вищою Радою Юстиції, перейшли до Вищої Ради Правосуддя, то лише вона надає згоду на затримання судді. Крім того, вона на основі рекомендації ВККС ухвалює рішення про призначення судді і вносить таке подання президенту, роль останнього – підписати його. Крім того, Президент більше не зможе ліквідувати чи створювати суди. Віднині це можливо лише через Парламент та подання до нього закону особисто Президентом і тільки після консультації з Вищої Ради Правосуддя. Нині існуюча Вища рада юстиції буде виконувати свої колишні функції, допоки її не реорганізують у Вищу раду правосуддя [3, с.34].

У відповідності зі змінами до Конституції обрати нових членів Вищої Ради Правосуддя та реорганізувати Вищу Раду Юстиції, повинні за 2 роки, реформувати апеляційні суди за період не довше 3 років, а створити оновлений Верховний Суд мають за 6 місяців.

Література:

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 30 вересня 2016 р.(ОФІЦ. ТЕКСТ). - К.: Паливода А.В.. - 2016. -76 с.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України: чинне законодавство станом на 30.09.2016 р.: (Офіц. Текст). - К.:Паливода А.В. - 2016. - 144 с.
3. Лілія М.О. Судова реформа. Яким буде нове правосуддя в Україні / М.О. Лілія. – К.: Закон і бізнес. - 2016.

Тексіджанова К. Б.,

студентка НН ЮІ Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Толкачова І. А.,

к.ю.н., доцент

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Складовою вирішення питань щодо правового регулювання складних суспільних проблем, що існують на сьогодні в Україні, поряд з реформуванням державних інститутів та забезпеченням створення умов для становлення громадянського суспільства, є дослідження теоретико-правових аспектів та засад його ефективного функціонування. Розвинуте громадянське суспільство є реальною передумовою для найбільш повної реалізації прав та свобод людини і громадянина й потребує подальшого вдосконалення на основі світового досвіду.

В Конституції України закріплено ряд положень, які спрямовані на забезпечення гарантій формування та функціонування громадянського суспільства. До них можна віднести ст. 5, 7, 22, 23 Конституції України. Так, наприклад, у ст. 23 зазначається, що «кожна особа має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості» [1].

Питання громадянського суспільства впливають з ідей про договірне походження влади. Воно було сформовано в Західній Європі в період розпаду феодалізму і розвитку буржуазних відносин. У протиположності до теорії про божественне походження влади, її безмежності, висувалась теорія, яка ґрунтувалась на основі доктрини природного права і ідеї про народний суверенітет, згідно з якою джерелом і кінцевим носієм всієї влади в державі є народ.

Серед вітчизняних вчених, громадських активістів простежується два основних концептуальних підходи щодо внесення змін до Основного Закону, які мають сприяти удосконаленню конституційних засад громадянського суспільства.

Одні вважають, що варто обмежитися включенням до тексту Конституції України нової статті, присвяченої громадянському суспільству та внесенням певних конкретних змін та доповнень, які стосуються розширення прав організацій громадянського суспільства та їх членів. Інші, що в Основному Законі варто присвятити окремий розділ конституційним засадам громадянського суспільства та формуванню його відносин з державою. Даний підхід має певне історичне підґрунтя. Так, ще Постановою Верховної Ради України № 2525-ХІІ від 1 липня 1992 р. «Про проект нової Конституції України» був схвалений до обговорення конституційний проект, у якому містився окремий розділ «Громадянське суспільство і держава» (включав глави «Загальні положення», «Власність», «Підприємництво», «Екологічна безпека», «Сім'я», «Освіта, наука і культура», «Громадські об'єднання» та «Свобода інформації»). У ст. 64 цього Проекту вказувалося, що «держава підпорядковується служінню громадянському суспільству і спрямовує свою діяльність на забезпечення рівних можливостей для всіх як основи соціальної справедливості» [2].

На підставі вищезазначеного, можна зробити висновок, що перспективним напрямком вдосконалення правового регулювання для зміцнення конституційних засад громадянського суспільства в Україні може стати включення до Розділу I «Загальні засади» Основного Закону окремої статті, яка повинна забезпечити визначення основних напрямків сприяння розвитку громадянського суспільства та основні принципи формування відносин між державою та громадянським суспільством. Також, існує потреба у внесенні конкретних змін до статей і положень Конституції України, зокрема, щодо:

введення конституційних гарантій недоторканості приватної власності як економічної основи громадянського суспільства;

надання права громадським об'єднанням захищати інтереси не лише своїх членів (ст. 36);

надання права на мирні зібрання не лише громадянам України, але й усім особам, що проживають в Україні на законних підставах (ст. 39) [3];

відповідальності громадянського суспільства за результати діяльності органів державної влади та посадових осіб.

Таким чином, процес формування громадянського суспільства в Україні наштовхується на певні перепони. Зокрема, до них можна віднести: протистояння різних фінансово-промислових груп, що неминуче веде до соціальної кризи; наявність суперечності між публічно декларованими принципами реформування країни та їхньою реалізацією. Тому можна констатувати, що, на сьогодні, надзвичайно важливим є розвиток громадянського суспільства.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про проект нової Конституції України: Постанова Верховної Ради України № 2525-ХІІ від 1 липня 1992 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2525-12>.
3. Опалько Ю. В. Перспективи удосконалення конституційних засад громадянського суспільства в процесі реформування Конституції України [Електронний ресурс] / Ю. В. Опалько// Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1147/>.

Мельничук І. С.,

студентка НН ЮІ Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Толкачова І. А.,

к.ю.н., доцент

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ФОРМИ ЗВЕРНЕННЯ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Зарубіжні демократичні країни у своїй судовій системі практикують такий вид судочинства як конституційне правосуддя. Конституційний Суд можна назвати одним зі стандартів демократії. Дана практика також спостерігається в нашій державі, де конституційне судочинство провадить Конституційний Суд України. Конституційний Суд України має свої специфічні особливості, функції та ознаки. Цей орган судочинства наділений повноваженнями конституційного контролю, який реалізується в судовому порядку.

Громадяни України та органи державної влади мають право звертатись до Конституційного Суду України з метою вирішення питань, що стосуються відповідності Конституції України законів України, тлумачення Конституції України чи з інших питань, віднесених до компетенції Конституційного Суду України. Формами звернення є конституційне подання, звернення та скарга.

Верховна Рада України 2 червня 2016 року прийняла Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», яким внесла зміни до Основного Закону України в частині здійснення правосуддя та конституційного контролю. Зміни до Конституції України запроваджують інститут конституційної скарги та відокремлюють Конституційний Суд України від системи судів, які здійснюють правосуддя.

Конституційна скарга – це подане до Суду письмове клопотання щодо конституційності закону України чи його окремих положень, що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу [1].

У конституційній скарзі на відміну від конституційного подання та звернення обов'язково зазначаються: короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України; опис перебігу розгляду відповідної справи в судах; конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України; обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України чи його окремих положень із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону; відомості про документи та матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційну скаргу, із наданням копій цих документів і матеріалів; перелік документів і матеріалів, що додаються [2].

На відміну від інших форм звернення до Конституційного Суду України, де суб'єктами права виступають Президент України, органи державної влади, народні депутати, суб'єктом права на конституційну скаргу є особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України чи його окремі положення суперечать Конституції України. До суб'єктів права на конституційну скаргу не відносяться юридичні особи публічного права.

З прийняттям нового Закону України «Про Конституційний Суд України» та запровадженням конституційної скарги, на нашу думку, Україна перейшла на новий шлях розвитку права.

Під конституційним поданням слід розуміти подану до Суду заяву щодо: визнання акту чи його окремих положень неконституційним; офіційного тлумачення Конституції України.

У конституційному поданні щодо конституційності акту чи його окремих положень, зазначаються акти або ж його конкретні положення, що потрібно перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції, на відповідність яким належить перевірити акт чи його окремі положення, а також обґрунтування тверджень щодо неконституційності акту або його окремих положень. У конституційному поданні щодо офіційного тлумачення Конституції України потрібно зазначати конкретні положення Конституції України, які потребують офіційного тлумачення, та обґрунтувати підстави, що спричинили потребу в такому тлумаченні [2].

Конституційним зверненням є подане до Суду письмове клопотання про надання висновку щодо: відповідності Конституції України чинного міжнародного договору України або міжнародного договору, що вноситься до Верховної Ради України для надання згоди на його обов'язковість; конституційності питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою; додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту; відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України; порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України; відповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим Конституції України та законам України [2].

Отже, кожен має право звертатись до Конституційного Суду України в порядку та з питань, визначених новим Законом України «Про Конституційний Суд України». Будемо сподіватись, що даний Закон створить необхідні умови для реалізації особою права на конституційну скаргу та сприятиме зменшенню кількості скарг громадян України до Європейського суду з прав людини. Всі форми звернення до Конституційного Суду України покликані сприяти захисту та відновленню порушених прав людини і громадянина в нашій державі.

Література:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII // Відомості Верховної ради України. – 2017. – № 35. – Ст. 376.

Матвійчук Я.Ю.,

студентка НН ЮІ Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Толкачова І. А.,

к.ю.н., доцент

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОВЕДЕННЯ РЕФЕРЕНДУМІВ В УКРАЇНІ ТА ФРАНЦІЇ

Термін «референдум» в юридичній літературі визначається як спосіб прийняття законів, вирішення важливих державних питань шляхом голосування громадян. Референдум можна вважати найдемократичнішою формою виявлення волі громадян держави, оскільки саме в такий спосіб виражається безпосереднє народовладдя.

Питання організації та порядку проведення референдуму як в Україні так і у Франції регулюється Конституцією. Згідно з ст. 11 Конституції Франції за пропозицією Уряду під час сесії Парламенту, або за спільною пропозицією обох палат, Президент Республіки може винести на референдум будь-який законопроект, що стосується організації органів публічної влади, реформ в економічній, соціальній та екологічній політиці держави та публічних служб, або законопроект, який дозволяє ратифікацію договору, який не суперечив би Конституції та міг би впливати на функціонування публічних інститутів. Аналізуючи Конституцію України, можна зазначити, що відповідно до ст. 72 всеукраїнський референдум проголошується виключно за народною ініціативою на вимогу не менш як трьох мільйонів громадян, що мають право голосу, і, призначається Верховною Радою України або ж Президентом України, відповідно до їх повноважень. Виключно всеукраїнським референдумом вирішуються питання про зміну території держави. Важливим є те, що референдум не допускається щодо законопроектів з питань податків, бюджету та амністії [1]. Тобто, на відміну від законодавства України, законодавство Франції не встановлює обмежень щодо питань, які можуть бути винесені на референдум. Зокрема, це організація публічної влади, реформи в економічній і соціальній політиці та публічних службах, які здійснюють цю політику, ратифікація

міжнародних договорів, які мають значення для функціонування державних інститутів.

Так, президент Франції Шарль де Голль найчастіше серед післявоєнних політиків ініціював практику проведення загальнонаціональних референдумів.

Україна теж мала досвід проведення загальнонаціональних референдумів, першим з яких був референдум 1 грудня 1991 р щодо проголошення незалежності України [2, с. 21].

Окрім загальнонаціональних референдумів, велику увагу треба приділити також і місцевим референдумам. Місцеві референдуми – це безпосереднє (пряме) волевиявлення територіальних громад щодо прийняття рішень з питань місцевого значення прямим голосуванням членів цих громад.

Якщо говорити про місцеві референдуми у Франції, то вони можливі з питань поступки, приєднання або обміну території держави та у разі об'єднання комун. У Франції суб'єктом місцевої ініціативи є не жителі територіальної одиниці, а безпосередньо представницький орган даної громади. Пропозиції або проект рішення повинні містити чітко визначені вимоги, зміст яких має відповідати національному законодавству та вимагає, щоб текст був «чітким, однозначним та справедливим». Місцевий адміністративний суд розглядає винесені на референдум питання на предмет їх відповідності конституції та іншим нормативно-правовим актам. Як показує досвід найчастіше у Франції на місцевому рівні референдуми можуть проводитись лише у великих територіальних громадах. Щодо основного предмету референдумів, то ним є питання місцевого самоврядування [3].

Якщо проаналізувати практику України, то з 1991 по 2009 рр. у 19 регіонах України було проведено 151 місцевих референдумів, 135 з яких були успішними. Велика кількість референдумів стосувалась питань адміністративно-територіального устрою, зміни назв населених пунктів та організаційних питань.

На сьогодні, в Україні існує проблема проведення місцевих референдумів, оскільки Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» втратив чинність на підставі Закону України «Про всеукраїнський референдум» від 6 листопада 2012 р. Як наслідок, в Україні фактично не створено правових умов для проведення таких референдумів, що дуже обмежує

права мешканців міст та не відповідає європейським стандартам місцевої демократії.

Підсумовуючи, аналізуючи та порівнюючи вищенаведене, можна зробити висновок, про те, що на відміну від України, референдум у Франції є справжнім механізмом впливу громадян на формування державної політики. Поняття референдуму тут врегульоване більш досконало. Застосування цього досвіду українськими державними діячами і політологами, на нашу думку, може позитивно позначитися на трансформації усєї політичної системи нашої держави.

Література:

1. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 6 листопада 2012 р. № 5475-VI // Відомості Верховної Ради України. –2013. – № 44-45. – Ст.634.
2. Дерев'янку С.М. Політико-правові засади референдумів в Україні / С.М. Дерев'янку: монографія. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2011. – 847 с.
3. Конституция Французской Республики от 4 октября 1958 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://lawyers-ssu.narod.ru/subjects/constzs/france.htm>.

Бідюк Д.А., Костяна І.Ю.,

студентки НН ЮІ Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Науковий керівник: Толкачова І.А., к.ю.н., доцент

ГАРАНТІЇ ДЕПУТАТСЬКОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Депутатська недоторканість (імунітет) передбачає неможливість притягнення депутата до юридичної відповідальності за діяння, які містять ознаки злочинів та (або) правопорушень, без попереднього санкціонування парламентом (в деяких випадках – після прямої заборони притягнення депутата до відповідальності) [2, с.28].

Незважаючи на те, що практика законодавчого закріплення депутатської недоторканості досить поширена, не всі країни світу визнають її як універсальну. Наприклад, у Нідерландах інститут депутатського імунітету відсутній. Це означає, що притягнення депутатів до відповідальності відбувається за особливих умов.

Кожна країна, в якій є інститут депутатської недоторканості має свої індивідуальні аспекти парламентського імунітету та обсяг суспільних відносин на які він поширюється. Депутатська недоторканість, як привілей, не має абсолютного характеру. Ступінь захищеності депутата залежить від особливостей, що визначені національним законодавством. Так, у Великобританії, Іспанії та Австралії недоторканість поширюється виключно на цивільні справи [1, с. 247]. У Німеччині та Латвії, окрім цивільних справ, імунітет поширюється ще і на певні адміністративні правопорушення. Українське законодавство передбачає більш розширені межі щодо цього, адже, окрім певних привілеїв стосовно цивільних та адміністративних правопорушень, інститут депутатської недоторканості поширює свою діяльність також на кримінальні та дисциплінарні правопорушення [3, с. 118].

Можна стверджувати, що законодавство України дещо лояльне до депутатів. Адже, згідно з ст. 80 Конституції України, при виникненні підозри стосовно скоєння злочину депутатом, його не можуть обшукати та заарештувати

без згоди парламенту. У реальних ситуаціях буває так, що парламентарі дають згоду на обшук та перевірку особистих речей депутата, але винна особа до цього часу просто залишає державу, уникаючи таким чином відповідальності та покарання.

У Канаді та Іспанії законодавство накладає недоторканість тільки по цивільним справам, але якщо є якісь підозри щодо вчинення кримінального правопорушення, – депутата можуть затримати [1,с.251]. Можна припустити, що у цьому випадку депутат не завжди є винним, але це не повинно давати змогу запобігти уникненню правопорушення.

В Україні налічується чимало випадків вчинення народними депутатами злочинів, після яких їх було позбавлено недоторканості, але вони встигли втекти з країни до того, як їх засудили. Інколи депутатів арештовують в іноземних країнах, куди вони здійснили втечу, але потім знімають всі обвинувачення, після чого повертаються в Україну відновлюючи свій статус. Це не означає, що вони не винні у скоєнні даного правопорушення, адже для чого тоді тікати за кордон? Саме тому вже не раз піднімалося питання про позбавлення депутатів недоторканості, адже вона покладає занадто великі привілеї.

Для забезпечення продуктивної роботи парламенту, на нашу думку, законодавство має жорсткіше віднестися до питання депутатської недоторканості, а саме: зменшити коло правових відносин, на які поширюється даний привілей; внести більше санкцій у разі порушення законодавства чи Конституції України. Як представники волі народу, народні депутати мають виражати повне дотримання законності та верховенства права.

Література:

1. Георгіца А. З. Конституційне право зарубіжних країн: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Аурел Зиновійович Георгіца. – Тернопіль: СМП «Астон», 2003. – 432 с.
2. Григорук Н. Г. Конституційно-правовий статус народного депутата України: дис. ... кандидата юрид. наук. 12.00.02 / Н. Г. Григорук. – К., 2004. – 199 с.
3. Григоренко А. Гарантії здійснення повноважень народним депутатом України / А. Григоренко // Право України . – 2004. – №5. – С.116-121.

Пущик І. М.,

студентка НН ЮІ Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Толкачова І. А.,

к.ю.н., доцент

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНІВ В ІТАЛІЇ ТА США

Запропонований ще у XVIII ст. Шарлем Монтеск'є принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу і судову – став основою для розподілу владних повноважень.

У даній роботі більш детально розглянемо законодавчу гілку влади, оскільки вона наділена законотворчою функцією, яка є однією з головних у процесі діяльності держави. Так, законотворча діяльність – це особливе право та прямий обов'язок парламенту видавати закони.

Як відомо у світі існують однопалатні та двопалатні парламенти. Відповідно до цього розподілу характеризують і законотворчий процес.

Процес прийняття законів у двопалатних парламентах є зазвичай складнішим і довготривалішим. Тому для дослідження обрано дві держави з двопалатним парламентом – Італію та США, кожна з яких має свою структуру законодавчого процесу.

Парламентом в США є Конгрес, який складається з нижньої палати – Палата представників та верхньої палати – Сенат. Право законодавчої ініціативи згідно з Конституцією США належить виключно сенаторам і депутатам, окрім права представляти проект бюджету, яке належить Президенту [1]. Сам процес прийняття законів складається з декількох етапів. Перший з них це внесення до Конгресу законопроекту, який в США називають білль. Потім його передають у відповідні комітети. Загалом комітети Конгресу відіграють одну з найважливіших ролей в законодавчому процесі, оскільки в них обговорюють проект, виправляють усі недоліки та передають на розгляд до Палати представників. Якщо Палату представників не задовольняє білль то його віддають на доопрацювання у комісії, якщо ж все влаштовує то в трьох читаннях

відбувається його обговорення, голосування та передача до Сенату. Сенат також має право або проголосувати за законопроект або повернути його на доопрацювання. Такий циклічний процес часто затримує прийняття законів. Кінцевим етапом є підписання Президентом закону у десятиденний строк, у разі якщо такого не сталось закон автоматично набуває чинності. Також Президент має право повернути законопроект назад до Конгресу на доопрацювання наклавши на нього вето.

В Італії парламент також складається з нижньої палати – Палати депутатів та верхньої палати – Сенат. Право законодавчої ініціативи мають згідно з Конституцією парламентарії, уряд, обласні ради, Національні ради економіки та праці, а також групи виборців не менш як 50 тис. осіб. Виборці, проте, не можуть вносити проекти в галузях, зарезервованих за урядом (бюджет, ратифікація міжнародних договорів тощо) [2]. Сам процес прийняття є подібним до США. Тут також важливе місце займають комісії. Відмінністю від Конгресу США є те, що законопроект подається до обох палат одночасно і розглядається окремо кожною з них. Інколи можливий розгляд спільно утворених комісій з окремих питань. Також важливо зазначити, що закон набуває чинності лише після схвалення обома палатами. Якщо ж всі етапи пройдені, то закон підписується Президентом.

В Італії використовується метод «човника», що характерно для палат з рівним статусом, оскільки палати розглядають законопроект одночасно то відповідно в кожній є якісь свої певні доповнення і важко іноді дійти згоди [3, с. 54]. Метод «човника» полягає у тому, що спірний законопроект пересилається з однієї палати в іншу до тих пір, поки одна з них не погодиться з пропозиціями іншої або поки законопроект не буде відкинутий остаточно. Процедура човника вельми складна і громіздка. Примирення досягається самими палатами на пленарних засіданнях, що відволікає палати від їх повсякденних справ і затягує законодавчий процес [4, с. 278]. Якщо порівнювати ці процеси в США та Італії, то важливою відмінністю є те, що хоча в обох державах можна передавати на доопрацювання законопроект до нижньої палати, або в комісії, у США цей метод не є основною складовою роботи парламенту.

Отже, на підставі вищезазначеного, можна зробити висновок, що законодавчий процес в двопалатних парламентах є досить довготривалим та складним, оскільки в таких парламентах робота однієї палати залежить від

роботи другої палати і вони є між собою взаємопов'язаними. Тому інколи процес прийняття законів затримується, якщо законопроект є спірним, палати між собою постійно пересилають його, як наприклад у парламенті Італії методом «човника».

Література:

1. Конституція США від 17.09.1787 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://lib.rada.gov.ua/static/LIBRARY/catalog/law/usa_const.htm
2. Конституція Республіки Італія від 22.12.1947 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
3. <http://lawers-ssu.narod.ru/subjects/constzs/italy.htm#01.03.01.00.00.00.00.00>.
4. Закоморна К.О. Державне (конституційне) право зарубіжних країн (навчальні матеріали та схеми) : посіб. для підготов. до іспитів / К.О. Закоморна. – 2-ге вид., переробл. – Х. : Право, 2016. – 280 с.
5. Мішин А. А. Конституційне (державне) право зарубіжних країн / А. А. Мішин. – М.: Юстицинформ, 2010. – 556 с.

Międzynarodowe prawo

Deyak V.M.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine in Kyiv

INTERNATIONAL LAW

International law consists of rules and principles which govern the relations and dealings of nations with each other [1.page 8]. Every day of our lives we are restrained and guided by law. It protects us while it restricts us. Sometimes it punishes us. It determines the registration of our births and the distribution of our possessions at death. It tells us how fast we can drive and how long we must attend school. Through zoning laws it restricts the type of home we build. Through gambling and drinking laws it regulates the life we lead [3.page 356].

It is not possible to have a society without laws, as there would be anarchy in society then. Governments make laws and enforce them against all citizens within their power. They have two motives in making and enforcing laws. One is social control; the other is the implementation of justice. To establish social control governments use public law and civil law. Public law ensures the authority of the government itself and civil law provides framework for interaction among people [4. page 13].

The scope of the law necessarily makes it complex, and complexity has created the need for specialists, namely lawyers. This puts the practice of law well beyond the reach of the layman. For legal assistance in specific instances, the services of a competent professional usually are advisable [3.page 356].

New laws appear all the time as our life is changing very fast. But no country has been successful in producing laws, which are entirely satisfactory. Ordinary people start thinking about law only when everyday informal ways of settling disputes break down. When we buy a train ticket, a lawyer may tell us it represents a contract with legal obligations, but to most of us it is just a ticket that gets us on the train. If our neighbor plays loud music late at night, we will probably try to discuss the matter with him rather than consulting the police, lawyers or courts. Only when we are injured in a train accident or when a neighbor refuses to behave reasonably, we start thinking about the legal implications of our everyday activities. Even so, some transactions in modern society are so complex that few of us would risk making them without seeking legal advice. We use

it when we buy or sell a house, set up a business, or decide whom to give our property to when we die. On the whole, it seems that people all over the world are becoming more and more accustomed to using legal means to regulate their relations with each other [4. page 13].

Law may be used in many senses: we may speak of the laws of physics, math, etc. When we speak of the law of a state, we use the term ‘law’ in a special sense, and in that sense law may be defined as a rule of human conduct, imposed upon and enforced among the members of a given group of society.

Conflicts and problems are inevitable: in families, schools, offices, factories and neighborhoods, they are natural outcome of group living. I want to do one thing, you want to do another and we can’t do both. Law is a mechanism for resolving and preventing conflicts. The law uses the rules to resolve and prevent the argument, instead of force for solving the problem. The rules are used to ensure that members of the community can live and work together in an orderly and peaceful manner [2. page 10].

As countries cooperate more and more and have an increasing number of common global problems to solve, there are attempts to internationalize legal standards, so that the same legal principles could be applied to all countries and people. When law helps people to reach just agreements, it is regarded as a good thing. However, when it involves time and money and shows people’s inability to cooperate informally, law seems to be an evil — but a necessary one that everyone should have a basic knowledge of [4. page 14].

Every country has its own system of law as each country has developed differently.

International law, which is in most other countries referred to as public international law, concerns itself only with questions of rights between several nations or nations and the citizens or subjects of other nations. In contrast, private international law deals with controversies between private persons, natural or juridical, arising out of situations having significant relationship to more than one nation. In recent years the line between public and private international law has become increasingly uncertain. Issues of private international law may also implicate issues of public international law, and many matters of private international law have substantial significance for the international community of nations. International law includes the basic, classic concepts of law in national legal systems - status, property, obligation, and tort (or delict). It also includes substantive law, procedure, process and remedies.

International law is rooted in acceptance by the nation states which constitute the system. Customary law and conventional law are primary sources of international law.

Customary international law results when states follow certain practices generally and consistently out of a sense of legal obligation. Recently the customary law was codified in the Vienna Convention on the Law of Treaties.

Conventional international law derives from international agreements and may take any form that the contracting parties agree upon. Agreements may be made in respect to any matter except to the extent that the agreement conflicts with the rules of international law incorporating basic standards of international conduct or the obligations of a member state under the Charter of the United Nations.

International agreements create law for the parties of the agreement. They may also lead to the creation of customary international law when they are intended for adherence generally and are in fact widely accepted. Customary law and law made by international agreement have equal authority as international law. Parties may assign higher priority to one of the sources by agreement. However, some rules of international law are recognized by international community as peremptory, permitting no derogation. Such rules can be changed or modified only by a subsequent peremptory norm of international law.

General principles common to systems of national law is a secondary source of international law. There are situations where neither conventional nor customary international law can be applicable. In this case a general principle may be invoked as a rule of international law because it is a general principle common to the major legal systems of the world and not inappropriate for international claims [1. page 9].

International law imposes upon the nations certain duties with respect to individuals. It is a violation of international law to treat an alien in a manner which does not satisfy the international standard of justice. However in the absence of a specific agreement an individual cannot bring the complaint. Only the state of which he is a national can complain of such a violation before an international tribunal. The state of nationality usually is not obligated to exercise this right and can decide whether to enforce it [1. page 15].

International organizations play increasingly important role in the relationships between nations. An international organization is one that is created by international agreement or which has membership consisting primary of nations.

The United Nations, the most influential among international organizations, was created on June 26, 1945. The declared purposes of the United Nations are to maintain peace and security, to develop friendly relations among nations, to achieve international cooperation in solving international problems, and to be a center for harmonizing the

actions of the nations and attaining their common ends. The Charter of the United Nations has been adhered to by virtually all states. Even the few remaining non-member states have acquiesced in the principles it established. The International Court of Justice is established by the UN Charter as its principal judicial organ.

The necessity for international law arose in the context of increased international communication, trade, and conflict [1. page 16].

According to the President of the International Court of Justice, Rosalyn Higgins, international law is a normative system "harnessed to the achievement of common values – values that speak to us all, whether we are rich or poor, black or white, of any religion or none, or come from countries that are industrialized or developing [1. Page 17].

Bibliographic description:

1. Гундарєва В.О., Курнилович М.О. PROFESSIONAL ENGLISH. INTERNATIONAL LAW. Київ, 2009.
2. Дубовик О.М., Чернел І.М. Навчальний посібник «English For Lawyers» для студентів, які навчаються за напрямом підготовки «Правознавство». К: Видавничо-поліграфічний дім «Формат», 2014.
3. Зеликман А.Я. Английский для юристов: учебник – Издание 11-е н/Д: Феникс, 2006.
4. Ступникова, Л. В. Английский язык для юристов (learning legal english) : учебник и практикум для СПО / Л. В. Ступникова. — М. : Издательство Юрайт, 2016.

230082

230259

230122

230118

230291

230123

229919

229978

230124

230001

230010

230223

230168

230141

230225

230241

230317

230226

230257

230371

230227

229652

230019

230255

229816

230327

230192

230326

230155

CONTENTS

EKONOMICZNE NAUKI

Finansowe stosunki

Джрауова К.С КОРПОРАТИВТІК САЛЫҚТЫҚ БАҚЫЛАУ	3
Джрауова К.С КОРПОРАТИВТІК САЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТІ КӘСІПОРЫННЫҢ ҚАРЖЫ МЕНЕДЖМЕНТІ ЖҮЙЕСІНДЕ.....	6

Marketing i management

Ашомко Л.В., Скригун Н.П. РЕКЛАМА ЯК ЗАСІБ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ .	9
Тараненко І.В., Кулеба О.О. ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ.....	12
Тардаскіна Т.М., Боз Г.В. ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО ІМІДЖУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	15
Елеусизова А.Е. УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ОРГАНИЗАЦИИ	19
Тараненко І.В., Задоя М.В. СТАТЕГІЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ.....	23

Gospodarka przedsiębiorstwa

Крижановський В.І. АДАПТОГЕННИЙ МОНІТОРИНГ ПІДПРИЄМСТВА-ВИКОНАВЦЯ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛІНГУ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОЕКТУ	26
БОНДАРЧУК Н.В. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ПІДГОТОВКИ БУДІВНИЦТВА НА ПЕРЕДІНВЕСТИЦІЙНІЙ ФАЗІ ПРОЕКТУ	28
Крючко Л.С., Сергієнко А.М. КООПЕРАЦІЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ	31

Gospodarka rolna

Жумабаев А.К. КОНЦЕПЦІЯ СТРАТЕГІЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕГРИРОВАННЫХ КОРПОРАТИВНЫХ СТРУКТУР В АПК КАЗАХСТАНА	34
Ал-Далаиен Рашад Халиф Хаммад СОСТАВЛЯЮЩИЕ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦИАЛА ИСПОЛЬЗУЕМОГО СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ	43

Ekonomiczna teoria

Кононова І.В. ДРАЙВЕРИ ЯК МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	49
---	----

Rozporządzenie stan gospodarki

Пінчук Д В ІНСТИТУТИ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ УКРАЇНИ	52
Кириченко К.І. ВПЛИВ СИСТЕМНИХ РИЗИКІВ НА ПОЛІТИЧНИЙ, ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ	55

ZARZĄDZANIE

Гребень С.Є. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ»	59
--	----

POLITOLOGIA

Залесский Б.Л. БЕЛАРУСЬ – ПОЛЬША: ОЖИВЛЕНИЕ ОТНОШЕНИЙ БАЗИРУЕТСЯ НА ОТКРЫТОСТИ	62
Оспанова А.Н., Тугжанова А.Е. ТУРКИЯ МЕН ИРАН АРАСЫНДАҒЫ ҚАРЫМ - ҚАТЫНАСТАР	66

PRAWO

Ochrona autorskiego prawa

Рудя В.М. ПРОБЛЕМИ ІНТЕРНЕТ-ПІРАТСТВА В УКРАЇНІ	71
---	----

Ekologiczne, rolne i agrarne prawo

Брода А.Ю., Тарчинець О.О., Кияновська А.С. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК.....	73
--	----

Konstytucyjne prawo

Мельник М.І ПОНЯТТЯ ТА РИСИ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА	77
Паламарчук А., Борисова І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ГІЛОК ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	79
Ткаченко А.О. КОНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА СУДІВ УКРАЇНИ	82
Текеджанова К.Б., Толкачова І.А. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	85
Мельничук І.С., Толкачова І.А. ФОРМИ ЗВЕРНЕННЯ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ.....	88
Матвійчук Я.Ю., Толкачова І.А. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОВЕДЕННЯ РЕФЕРЕНДУМІВ В УКРАЇНІ ТА ФРАНЦІЇ.....	91
Бідюк Д.А., Костяна І.Ю. ГАРАНТІЇ ДЕПУТАТСЬКОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ	94
Пушик І. М., Толкачова І.А. ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНІВ В ІТАЛІЇ ТА США	96

Międzynarodowe prawo

Деяк В.М. INTERNATIONAL LAW	99
CONTENTS.....	103